

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Marcos

*Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³²
hué³² quién²*

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8, 15-34)

*1 La³ lá² bíh¹ ca³lí³liau³ jú¹ chú³² hi³ ca³tín¹ Jesús
Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³².*

*2 Ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³²
jë¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:*

*Sá¹ni² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³
tin² la³ cónh³ bíh¹ hnú²,
tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juí³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².*

*3 Ti³ hué³² quién² niéih³ cáun² ho³ tsáu² hi³
ñí¹juah²¹:*

*Jmu³ náh² hua³jan²¹ juí³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²;
jmu³ náh² cú²tso² juí³² ñí¹ tsó²¹ tsú².*

*4 Hi³ jáun² bíh¹ cuan³ Juan² hi³ ca³zion³ jmái²
tsáu² ñí¹lí³ jáun² hué³²quién², hi³ ca³záih³ dí²tsáu²
hi³ hniáuh³² zái³² tsú² jmí¹ tsí³ jí³ hi³ zón³² tsú² siáh³
jmái², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsú².*

*5 La³jín³² tsá² hín¹³ ti³ Judea jmí¹ já²táunh¹ hi³
nái³² jái¹³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ tsá² zian²
juú² Jerusalén ní² siáh³; hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹
má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau²
Juan² jmái² cua³ Jordán jáun².*

*6 Ha¹ Juan² hi³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³
tsú² camello, hi³ jáun² lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu²;*

má³² hi³ jmí¹ cúh² tsú² né³, jáh³ téh²³ tsú² náih² bíh¹
quionh³ jmí²toh¹ quioh²¹ toh² zian² ja¹ nái².

7 Jáun² tsá² hí³ jmí¹ hleh³² hi³ zaíh³² tsáu² la³ lá²:

—Né³bí¹ já²¹ jan² tsá² ti³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³
cun³ bí¹ jná¹³, qui¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³
quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ dí¹jní²¹
jná¹³ ta³ ñí¹ tsú² hi³ hueh²¹ ná¹ láu² tsí³² ta³ tsú².

8 Jná¹³ dá² má²lí²zíau³ ná¹ hnöh² jmái²
cun³quionh³ jmí² jma³; ti³la³ tsá² hí³ né³, zíau³
hnöh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹.

Jmí¹ cáun³Jesúsjmái²

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

9 Jáun² jmí¹jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Nazaret,
juú² hín¹³ ti³ Galilea, hi³ ca³chó³² dí² cua³ Jordán
ñí¹ ca³zíau³ jáun² Juan² jmái².

10 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús
chu³ jmái² né³, ca³jíe³ tsú² ti³ hñu³mi³cuú² hi³
má²ca³niá³, hi³ jáun² má²cuá¹son² Jmí²chí³ Chun¹
ñí¹ quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jái².

11 Hi³ jáun² ca³nái³² tsáu² cáun² mah¹ hi³ ja³ ti³
hñu³mi³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lí³² jná¹³,
ijlánh¹ lí²hiún² tsín³² jná¹³ ca³tín¹ hnú²!

Satanás cá² lan²³Jesús

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

12 La³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³jau³ Jesús Jmí²chí³
Chun¹ ti³ hué³² quiéin².

13 Ñí¹ jáun² ca³cuá³ Jesús tun³ló³² jmái¹ hi³
ñí³ngi²¹ ja¹ jáh³ hngá¹ jáh³ nái², hi³ *Satanás né³

ca³ca³ ca³lau³ quioh²¹ tsú². Jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cáu³² tsú².

*Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea
(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)*

¹⁴ Jmí¹ má²hi³² jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mí¹ñí² né³, ngah³ siáh³ Jesús tí³ hué¹³ Galilea, hí³ hleh³² jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³².

¹⁵ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²: —Má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hí³ lín¹³ Re²¹. Za¹ náh² jmí¹ honh², hí³ tionh² náh² siáh³ ta²¹ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³² náh².

*Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²
(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)*

¹⁶ Jesús jmí¹ cuá¹tsau³² can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái² hué¹³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² né³ ca³jíen³² tsú² Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹ rainh²¹ hí³ ná¹tón³² hmá³ chu³ jmái², quí¹ tsá² zanh²³ jáh³ jmái² bíh¹ tsá² hí³.

¹⁷ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²: —Ñá²táunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hí³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ñí² jáh³ jmái² janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

¹⁸ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹, hí³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

¹⁹ Cú¹pih²¹ bíh¹ ñí¹ ngau²¹ Jesús hí³ jáun² ca³jíen³² siáh³ Jacobo, jon² Zebedeo, la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹, hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹.

20 Hi³ jáun² Jesú^s ca³teh³ siáh³ tsá² hí³; hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chan³ tsá² hí³ Zebedeo jméi² hñu³ mu² la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ quian²¹, hi³ jáun² hí³ dí² né³ já¹taunh²¹ cu³hna²¹ Jesú^s.

Tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
(Lucas 4:31-37)

21 Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² juú² Capernaum; hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ *jmái¹ nio² tie³ né³, ca³hi³ Jesú^s hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsáu².

22 Tsá² jmí¹tionh¹ hí³ ní¹ jáun² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; quí¹hlíá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹yáh³.

23 Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

24 —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesú^s Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² híen¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

25 Jáun² Jesú^s ca³ngái³ tiá³ ní¹con² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¡Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

26 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³ ca³jmú³ hi³ ca³géinh³² tsá²ñuh² hí³ tsá¹ lí¹ jún²³, hi³ ca³hóh³² tiá³ lín³², jmí¹jáun² cua³han³ hñu³ tsí³ tsá² hí³.

27 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³ hi³ ca³qui³ ca³ngáih³ raính²¹, hi³ juáh³:

—¿He³ dá² ni³²? ¿He³ dá² jú¹ hmai²¹ ni³² hi³ hie³² tsú²? ¡Sa³ tñ² máh³ tsá²ñuh² ni² jmu² héih³² ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹, hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ má²tí³² máh³!

28 Jáun² né³² cánh³ bíh¹ ca³li³ ñi³² tsú² tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ jmu² Jesús la³ jáun².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)

29 Jmí¹ ca³huén² tsú² hñu³ cuáh³² jáun² né³, ngau³ Jesús quionh³ Jacobo ji³ Juan² hñú¹³ Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹.

30 Jmí¹ jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³; hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ la³juí³² ca³záih³ Jesús hi³ tsá² hí³ rá²tsáun¹.

31 Jmí¹ jáun² ngau³ Jesús ñí¹ rón²¹ tsá² hi³, hi³ ca³zanh³ dí² cuo² tsú², hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú², hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² ji³lin².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)

32 Jmí¹ má²ca³ta³tsí²¹ hiú² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² tsáun¹ ñí¹con² Jesús, ji³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ni² siáh³;

33 hi³ jáun² la³jín³² tsá² juú² ca³cuú² ca³ngíh³² ho³hñú¹³.

34 Jmí¹ jáun² ca³jmah³ dí² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín³ hliáun³ ñí¹ mi¹ui³, hi³ juóun³²

siáh³ tsáu² ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.
 Jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ má²ná¹ñi³² hi³ hin² tsánh²
 Jesús, tí³la³ Jesús né³ ca³jmú³ héih³² hi³ tiá² hie³ tsú²
 hí³ dí².

Jesús ngai³² jú¹ chú³² ní¹con² tsá² hín¹³ hué¹³
Galilea
(Lucas 4:42-44)

³⁵ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ta³ ná¹juan³² bíh¹
 ca³náu² Jesús hi³ ngau³ hi³ ní¹lienh¹³ Dió³² ní¹
 má²ti³ có³².

³⁶ Jáun² Sí¹mu²¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³
 ca³ní¹hniauh²,

³⁷ hi³ jáun² jmí¹ ca³chanh²¹ dí² Jesús ca³záih³ dí²
 la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹hnauh² hnú².

³⁸ Ti³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Ma³tsáu¹³ dí² juú² tioh³ cu³ jéin³ ní², hi³
 tsá¹hléh¹³ dí² uá²jai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní¹ ní²;
 quí¹ ta²¹ jáun² yáh³ má²cuán² jná¹³.

³⁹ La³ jáun² bíh¹ ca³ngí³ Jesús hi³ ngai³² jú¹ chú³²
 hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³²
 ma³ caun³² juú² hín¹³ tí³ Galilea, jí³ hi³ huen² dí²
 siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Jmí¹ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹ui³
 *mi³ho²¹ péin³ ní¹con² Jesús, hi³ jáun² ca³di³jní³²
 dí² hi³ ca³juáh³:

—Tín² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ li³ jín² jná¹³ ní¹juáh³
 hi³ hnáuh² nú² jmúh¹³.

41 Jáun² Jesúus ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² i¹cui¹ lan² hnú²!

42 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹ui³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³.

43 Jmí¹ jáun² ca³hah² Jesúus jái¹³ ñí¹con² tsá² hí³, tí³la³ la³ñí¹ tín² ca³jmú³ tsú² héih³², hi³ ca³záih³ dí²:

44 —Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ ti³ cuáh², hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuén²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² ca³tí²¹ hi³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

45 Ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ jmí¹ ngah²¹, tí³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ma³liáu³² hi³ qui² cha³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ juú² tiú²uú² jmí¹ lí²³ hí³ Jesúus chú¹ja²¹, jáun² tí³ cheih³² ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ ngí³² tsú²; tí³la³ tsá² zian² ñí¹ hliáun³ bíh¹ jmí¹ já²táunh¹ hi³ já²jie³ tsú².

2

Jesús jmah²³jan²tsá²hma²

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

1 Jmí¹ má²ca³nga² tun³ hní³² jmái¹ jáun² ngah³ siáh³ Jesúus já¹ juú² Capernaum; hi³ jáun² ca³lí³ ñí³² tsáu² hi³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hñú¹³.

2 Hi³ jáun² juóun³² lí³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngíh³² ñí¹ cuá³ jáun² Jesúus, ca³la³ hí¹juáh³

ho³hñú¹³ yáh³ tiú²uú² jáu² li³. Tá¹la³ jmí¹ dí¹hie³²
Jesús jái¹³ quioh²¹ Dió³² ní¹con² tsá² hí³ né³,

³ cua³taunh²¹ quiun³ tsá²ñuh² hi³ ná¹jan² jan²
tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ hi³ hma², hi³ rá¹tsin² ní¹ jmu².

⁴ Ti³la³ tiá² li³ yáh³ tsa³táunh¹ tsú² ní¹ cuá³ Jesús
quí¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmí¹ tionh¹, hi³ jáun²
tsáih³ hñú³ bíh¹ cú²jueh³² ca³uú³ tsú², hi³ ca³quin³
tsú² cuá¹lá² hi³ jlái³ hñú³ la³ re² ní¹ cuá³ jáun² Jesús,
hi³ jáun² jui³² jaun³² bíh¹ ca³sión³² tsú² tsá² tsáun¹
la³ má²tsin² jáun² ní¹ jmu².

⁵ Jmí¹ ca³li³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹
bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hi³, hi³ jáun²
ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hi³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

⁶ Ti³la³ ma³ jan² tí³² liei²¹ jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun²
ca³lín¹³ la³ lá² hñú³ tsí³:

⁷ “¿He³ láih³² sa³ la³ ní² máh³ hleh³² tsá²ñuh² ní²?
Tsá² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² bíh¹ ní³², quí¹ hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² tñ² hin³ tso³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹
Tsá² tñ². ”

⁸ Ti³la³ Jesús jmí¹ ní³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá²
hi³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹lín²³ hnöh²?

⁹ ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³lin¹
hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hi³
juáh³ tsú²: “¡Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!”, ho³ hi³
juáh³ tsú²: “¡Náu², quiaun² jmu² quián¹³, hi³ jáun²
ngí¹!” uá¹?

¹⁰ Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ní¹con² hnöh² hi³
jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², ho² ná¹ jái¹³ ní¹ hué²¹ lá²

hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².
 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:
 11 —Hnu² juo³ jná¹³: náu², ziáuh¹ jmu² quián¹³,
 quiaun², cuáh² hñuh³².

12 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmí¹
 hma² hí³ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³,
 jáun² ca³ziauh³ jmu² hi³ jmí¹ tsin², hi³ ca³caun²
 ngah³ hñú¹³. Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹jíe²³ hí³
 ca³ja³cáun² líñ³² tsí³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³²,
 hi³ ca³juáh³:
 —Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² la³ cun³ hi³
 má²lí²neh²¹ dí² ní²!

Jesús téh²³ Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús hi³ ngau³ siáh³
 can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái²; hi³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹
 la³jín³² tsáu² ñí¹zenh¹ tsú² ca³ma³tín² dí² tsáu².

14 Jáun² né³, tá¹la³ má²hún¹ tsú² siáh³ jui³² hi³
 má²tsánh³² tí³ já¹ juú², ca³jén³² dí² jan² tsá² jmái²
 Leví jon² Alfeo, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹caí³²
 hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³záih³
 dí²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Leví, hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹ jmu² má³²
 hñú¹³ Leví hí³, la³ má²quionh³ tsá² haín²¹ hí³ tí³
 con², hi³ juóun³² siáh³ *tsá² caí³² hmah²¹ jí³ la³
 má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹ jmí¹
 tionh¹ ñí¹ mesa quionh³ Jesús, qui¹ juóun³² líñ³²
 bíh¹ tsá² jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ cu³hna²¹ tsú².

16 Ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsá² ná¹lin³ ti³² liei²¹, tsá² tiáunh¹ ja¹ cu³ nió³ quioh²¹ tsá² téh²³ tsú² *fariseos, hi³ cuá¹cuh² Jesús quionh³ la³jín³² tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ ti³² juóuh³² hnöh² cáun² cuú² hính²³ cu³li²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ ji³ tsá² ren² tso³ ní² siáh³?

17 Jmí¹ ca³náí³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Tiá² ti³² mí³ hniah³ yáh³ ní¹con² tsá² chun¹, ní¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ tsá² chun¹, qui¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ní¹con² Jesús ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²
(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Cu³ jéin³² jmí¹ ná¹má²hien²¹ tsá² haín²¹ ti³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² ji³ tsá² haín²¹ ti³ con² tsá² fariseos ní² siáh³, jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ní¹con² Jesús hi³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² sa³ jlánh¹ má²hien²¹ tsá² haín²¹ ti³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² ji³ tsá² haín²¹ ti³ con² tsá² fariseos siáh³, ti³la³ tsá² haín²¹ ti³ con² hnú² má¹ná¹, tiá² lin¹ má²hien²¹ yáh³?

19 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tá¹la³ ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² ¿hí¹ lí¹³ ma³hien²¹ tsá² ná¹tén¹ ní¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² düh¹? Tiá² lí¹³ yáh³ ma³hien²¹ tsú² tá¹la³ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jenh¹³ hí³ cuo².

20 Ti³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ ti³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

21 "Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; qui¹ tsauh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹, hi³ jáun² cá³² bíh¹ hmih³² tseh¹, hi³ jáun² ti³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cái³² má¹li³² jáun².

22 Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; qui¹ ñí¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hi³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun², jáun² lí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³ la³ má²quionh³ chí² láu². Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun².

Tsá² hain²¹ ti³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

23 Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹ngi³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jna¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³; hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² né³, ca³ma³liáu³² hi³ cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹ tá¹la³ hí¹tsá²taunh¹ tsú² jáun².

24 Hi³ jáun² tsá² fariseos ca³juáh³:

—Sá¹ñí² jie³, ¿he³ láih³² jmu² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² ti³ con² hnú² ta²¹ hi³ tiá² ca³ti²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³?

25 Ti³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnöh² hí¹ cónh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³

jéin³² jmí¹ li²¹ ní¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³,
hi³ tiá² jmí¹ zia³² hi³ cuh³ tsú²?

26 Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñú³ cuáh³² lí³
hmih³² hi³ ca³ñí¹cuh² *hí³ cuú²mih²¹ híen¹ hi³
ca³tin¹ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹; hi³
ja³bí¹ ca³cuéh³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ quionh³.
La³ jáun² lí³ jmái¹ hi³ jmí¹ lín³ hla¹ Abiatar mí²tsá²
híen¹.

27 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Dió³² ca³jmú³ hi³ zia³² jmái¹ nio² tie³ cun³ñí¹
hi³ ca³tin¹ tsá²mí³cuóun² bíh¹, jun³juáh¹³ ca³li³zian²
tsá²mí³cuóun² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ jmái¹ nio² tie³
yáh³.

28 Jáun² né³, uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun²
cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mí³cuóun² jái¹³.

3

Jesús jmah²³jan²tsá²má²ca³nái³cáun²cuo²
(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

1 Ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ñí¹hi³² Jesús
hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos; hi³ ní¹ jáun² né³
jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³nái³ cáun² cuo².

2 Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹tan² tsú² Jesús hi³ hnió³ dí²
jíe³ ní¹juáh³ hi³ jmah³ tsú² tsá² hí³ tá¹la³ *jmái¹ nio²
tie³, hi³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí²
tsáu¹³ tsú².

3 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² jmí¹ má²ca³nái³ hí³
cuo²:

—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

4 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² ná¹ngíh³² hí³:

—*—¿He³ ca³ti²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³, hí¹ hi³ chu²¹ ho³ hi³ hlah³? ¿Hí¹ lí¹³ lión³² tsú² tsáu² ho³ hi³ ti³ hniáuh³² jngih³ uá¹ tsú²?*

Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹.

⁵ Jmí¹jáun² ca³jien³² Jesús tsá² hí³ ca³la³ hi³ míh²³ tsí³, ji³ hi³ hlah³ jéinh³² dí² siáh³ quí¹hliá² tiá² hnió³ yáh³ tsá² hí³ hi³ ngi¹³ jái¹³; hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² jmí¹jáun² la³.

*⁶ Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² *fariseos cheih³² hi³ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ quionh³ tsá² haín²¹ tí³ con² Herodes hi³ ha³ lánh³ jngih³ dí² Jesús.*

*Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 4:23-25; Lucas 6:17-19)*

⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús can³² ní¹ ná¹ho³ jmái² quionh³ tsá² haín²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² juóun³² lí³² tsá² zian² hué¹³ Galilea ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú².

⁸ Hi³ juóun³² siáh³ tsá² já¹taunh²¹ tí³ hué¹³ Judea, tí³ já¹ juú² Jerusalén, tsá² Idumea, tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ jui³² ní¹ hia³² hiú², ji³ tsá² hué¹³ Tiro quionh³ Sidón siáh³ cua³taunh²¹ hi³ hnió³ jíen³² Jesús jmí¹ ca³li³ ní³² dí² la³jí³² hua³jueh³² hi³ jmu² tsú².

⁹ Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³záih³ Jesús tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² hi³ jmu³ tsú² hua³jan²¹ cáun² mu² hi³ jáun² tiá² cuu³ tiá² jái³² tsú² tsáu².

¹⁰ Quí¹hliá² juóun³² lí³² bíh¹ tsáu² má²lí²jmah³ tsú², hi³ jáun² la³jín³² tsá² tsáun¹ ní¹ hná¹ jáun²

cua³tú¹ cuá¹lín³, ca³la³ hi³ cuú² hi³ hlián²³ bíh¹ tsú² hi³ hnió³ tin³ cuo² Jesús.

11 Hi³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, jmí¹ ca³jien³² dí² Jesús, jáun² ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³hóh³² hi³ juáh³:

—Hnú² bíh¹ lín³ Jon² Dió³².

12 Ti³la³ Jesús ca³jin³ jmí²chí³ hláinh¹ hi³, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² ñí¹con² hi³ tiá² hin² záih³² tsú² hí¹ jan² hi³ hin² tsánh² hí³ dí².

Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tí³² quian³² jé¹Dió³²

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ngau³ Jesús tsí³ máh³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³teh³ tsú² tsá² ca³tí³ hi³ tsí³ tsú² hi³ quianh³, hi³ jáun² né³ ja³taunh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² dí².

14 Hi³ jáun² ca³hión³² dí² quian³tun³ tsá² hí³ hi³ ñí³taunh¹ dí² quionh³, ji³ hi³ zen³ dí² hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. Tsá² quian³tun³ hí³ né³ ca³teh³ tsú² “*tí³² quian³² jé¹ Dió³²”.

15 Jáun² ca³cuéh³ dí² tsú² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá², [ji³ hi³ tsa³jmah¹ tsú² siáh³ tsá² tsáun¹].

16 Tsá² quian³tun³ hí³ ná¹jmái² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³ jmái² siáh³ Pé¹;

17 tá¹ gon³ jon² Zebedeo siáh³, Jacobo quionh³ Juan² dá¹jon²¹, la³ cun³ tá¹ gon³ tsá² téh²³ tsú² hí³ Boanerges yáh³ (hi³ hnió³ juáh³ “Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ miíh³²”);

18 ji³ Tre²¹ ní², Pí²liéi¹, Bartolomé, Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Tadeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista,

19 ji³ Judas tsá² zian² juú² Queriot ní² siáh³, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

20 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ngah³ Jesús hñú¹³ quionh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juóun³² líñ³² tsáu², ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² zia³² jmái¹ hi³ cuh³ bíh¹ tsú² li³.

21 Jmí¹ ca³li³ ñí³² jón¹ rainh²¹ Jesús hi³ jáun², jáun² cua³taunh²¹ tsú² hi³ cóñ³² Jesús, quí¹ jmí¹ ná¹juáh²³ tsáu² hi³ Jesús má²ca³li³ ngo² bíh¹.

22 Ja³bí¹ tsá² ná¹líñ³ ti³² liei²¹, tsá² ja³taunh²¹ hí³ ti³ já¹ juú² Jerusalén jmí¹ ná¹juáh²³.

—Beelzebú tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ hún¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² ní², cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ huen² tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³teh³ tsá² hí³ hi³ ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ *Satanás lí¹³ chin¹³ cheih³² hnga²?

24 Ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hniéi² ja¹ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹líñ³ ta²¹, jáun² tiá² li³ uén³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ ná¹ho² jáun².

25 Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³, tiá² li³ uén³ yáh³ tsú² cáun² hñú³ cu³tsa³².

26 Hi³ jáun² né³, sá¹jmi^{í1} hi³ hnga² Satanás jmu² hniéi² ñí¹con² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con², hi³ jáun² tiá² ma³híe² yáh³ pí³ quioh²¹ tsú², ñí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ tsú² jaun³² ní¹juáh³ la³ jáun².

27 "Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ hí³ hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³², hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñé³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³; quí¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

28 "Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnöh², hi³ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú², zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²;

29 ti³la³ tsá² tú² hión³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cun³jmí¹líh³ bíh¹ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³², ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ má²ren² tsú² tso³.

30 La³ ní² ca³juáh³ Jesúš quí¹hliá² tsá² hí³ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ dí² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.

*Mí¹ziú¹³ Jesúš má²já²je³ quionh³ tsá¹ rainh²¹
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)*

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesúš la³ má²quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ dí² ñí¹ cuá³; ti³la³ cheih³² bíh¹ ca³ta³tonh¹ tsú², hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ téh³ tsú² Jesúš.

32 Hi³ jáun² tsá²jmí¹ tionh¹ cu³jéin³ ñí¹ cuá³ Jesúš ca³juáh³:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnauh² hnú².

33 Tí³la³ Jesúš né³, ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—*¿Hin² dá² tsánh² líñ³ mí²zia³² jná¹³ ji³ renh² jná¹³ dúh¹?*

34 Jáun² ca³jíen³² dí²tsá² tionh²la³ cu³la³ jéin³ ñí¹ cuá³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—*Tsá²lá² bíh¹ ná¹líñ³ mí²zia³² jná¹³ ji³jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³.*

35 Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ líñ³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, ji³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

4

*Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tín¹ jan² tsá² súh²³ jún²
(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)*

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ má²tín² tsáu² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³. Ti³la³ juóun³² líñ³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² mu² hi³ jmí¹ rón²¹ can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ jáun² ca³cuá³ dí² ti³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái².

2 Jmí¹ jáun² ca³ma³tín² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ líñ²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²; hi³ ca³híeh³ dí² tsú² la³ lá²:

3 —*Sá¹ní² niéi² náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹.*

4 Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ juí³², hi³ jáun² ca³cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh².

5 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³juí³² líñ³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³².

6 Ti³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹.

7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton². Tia³juí³² líñ³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá², hi³ jáun² cun³ tiú²uú² hi³ ca³láu² bíh¹.

8 Ti³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³, ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³². Ca³hiá² bíh¹ jún² jáun² hi³ ca³cuon³ bíh¹ re², hi³ jáun² re² líñ³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³ jún² jáun² ca³cué³ quiú³quia³ mái³ mái³, zia³² hi³ jáun² ca³cué³ hnaih³² nio² quiú³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún², hi³ zia³² siáh³ hi³ jáun² ca³cué³ hñá³láu³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún² jáun².

9 Jmí¹ má²lí²juáh³ jái¹³ ní² Jesús, ca³záih³ tsá² hí³: —Ní¹juáh³ tson² tsí²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, jmí¹ má²cuá¹tón²¹ Jesús hnga², hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun² né³, la³ má²quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, ca³ngáih³ tsú² Jesús hi³ he³ dá² hnió³ juáh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³ dí² jáun².

11 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; ti³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, jí³²la³ ti³ ná³² tsú² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³;

12 hi³ jáun² uá¹jinh¹ jíe³ tsú², cun³ jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hi³ lí²jíe³, hi³ uá¹jinh¹ ne³ tsú², ti³la³ cun³ jáun² tiá² ngí¹³ yáh³ tsú² siáh³, hi³ jáun² tiá² tí¹ tiá² jeinh²¹ yáh³ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú².

*Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)*

13 Ja³bí¹ ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tiá² ngí²³ máh³ hnoh² jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²? ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ ná¹ ñí¹ hná¹ ní²?

14 Tsá² ngai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² súh²³ hí³ jún².

15 Ma³ jan² tsá² ná³² jú¹ chú³² jáun² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ juí³² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: ná³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³², ti³la³ ní¹ má¹lí²niéi³² tsú² jáun² né³, má¹záun² ja³² Satanás hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú².

16 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³juí³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá²,

17 ti³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² cha²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² li³uén²³. Hi³ jáun² dá² lí¹ hliáh²

bíh¹ tsí³ tsú² ní¹ má¹ca³li³ zia³² uu³mí²tsí³² ho³ ní¹
má¹ca³ma³tso² tsú² tsí³ cun³ní¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³²
jáun².

18 Hi³ zian² né³ tsá² lí³ la³jmi¹ lí³ hué³² ní¹
ca³hiau² ton² ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² tsú² jú¹
chú³² quioh²¹ Dió³²,

19 ti³la³ jlánh¹ lí¹ qui² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ níeh³
tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², ji³ hi³ lí¹ lí²can² tsú²
hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ lí¹³ lí³ hánh³, hi³ jáun² chau³²
jmái¹ hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ zioh² hi³ hlá² hi³ ní².
La³ji³² hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² lí² quien² jái¹³
quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² ní¹con² tsá² la³
hí³ tiá² hi³ lau³² hí¹ cáun² yáh³.

20 Ti³la³ zian² ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² he² tsú² re² jái¹³ jáun²; tsá²
la³ hí³ bíh¹ lí³ la³jmi¹ lí³ hué³² chu²¹ ní¹ cá¹súh²¹
jáun² jún². Hi³ jáun² ní¹con² tsá² la³ hí³ né³ lau³²
re² lí³ máí³, la³jmi¹ lau³² re² lí³ máí³ jún² hi³
ca³súh³² jáun² ní¹ lí³ hué³² chu²¹. Ma³ jan² tsá² hí³
lí³ la³jmi¹ lí³ ní¹ ca³cué³ quiú³quia³ máí³ la³ cun³
cá² máí³, hi³ ma³ jan² né³ lí³ la³jmi¹ lí³ ní¹ ca³cué³
ma³ hnaíh³² nio² quiú³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, hi³
zian² siáh³ tsá² lí³ la³jmi¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ca³la³ ti³
hña³láu³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jáun².

*Jesús jmu² siáh³ cáun² jái¹³ ca³ti²¹ cáun² sí²
(Mateo 5:15-16; Lucas 8:16-18; 11:33-36)*

21 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ héinh³² tsú² sí² hi³ jáun² zíh³² tsú² ñeh²
tsí¹ cuó² ho³lá²dá² ñeh² jen³ juáh¹³? Tiá² jáun² yáh³,

chi³cuú² bíh¹ dí²chí³ tsú² si², ñí¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³.

²² Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jnia³; hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jnáh³.

²³ Hnoh² tsá² tsi²¹ cuáh³, niéi² náh².

²⁴ Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús ñí¹con²tsá² hí³la³ lá²: —Sá¹ní² quián² náh² re² hua³hí¹³ la³ cun³ hi³ naih³² náh². Quí¹ la³ cun³ tí³ héih³² hi³ chah³² náh² ca³tí²¹ jú¹ tson² hi³ cueh³² náh² tsáu², la³ jáun² bíh¹ cué³² siáh³ Dió³² ñí¹con² hnnoh², hi³ tí³ hliáun³ bíh¹ jú¹ tson² ñí¹ hná¹ ní² cué³² náh² siáh³ Dió³².

²⁵ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² jái¹³ he³ lánh³ rón³² hia³² jún²

²⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lí³ la³jmí¹ lí³ jún² hi³ jní³² jan² tsáu² hué³² quioh²¹.

²⁷ Jún² jáun² dá² tsá²hi³² hñu³ hué³²; hi³ jáun² uá¹ hi³ rá²cuóun¹ tsú², uá¹ hi³ cuá¹ñí¹ tsú², jún² jáun² cáun² hia³² bíh¹, hi³ cuóun² siáh³, tí³la³ tsá² lí²jní³² né³ tiá² ñí³² yáh³ he³ lánh³ rón³² lí²³.

²⁸ Cun³ jáun² jmu² hué³² bíh¹ hi³ lí²³ la³ jáun²; la³ñí¹ tín² hia³² ta³, má¹ jáun² hia³² ñí¹ tóh²¹ má¹ cuú²miih²¹, hi³ cáin² jáun² máh³ lí² hán¹ má¹ jáun².

²⁹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³li³ quiéin² má¹ jáun² né³, jáun² má²tsa³quiaun² bíh¹ tsú², quí¹ má²ca³lau² bíh¹.

*Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lí¹³ la³jmi¹ lí³ jún²
mostaza*

(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

30 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá²
tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² jái¹³ lí¹³ jmu¹ jná¹³?

31 Qui¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lí¹³ la³jmi¹ lí³
cá² mái³ mi³ mostaza hi³ ca³jní³ jan² tsáu² hué³²
quioh²¹. Mái³ jáun² bíh¹ mái³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹
la³ cónh³ bíh¹ ní¹ ji³lí³² jún² hi³ zia³² hngá¹máh³;

32 ti³la³ ní¹ má¹já²jná¹ jáun² né³, cuóun² hi³ jáun²
lí²³ cáun² hmá² hi³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹ la³ cónh³ bíh¹
la³ji³² nái² má²ró³² ní¹ hná¹ jáun², hi³ hia³² cuú²
ñeh¹, hi³ hí¹ la³ti³ quiuh²¹ tan³² yáh³ lí¹³ na³tsí³ za³
ja¹ hính¹³ quioh²¹.

He³ca³ti²¹jmúh³²Jesús ta²¹jái¹³hi³jmu²

(Mateo 13:34-35)

33 La³ ní² bíh¹ ca³ma³tín² Jesús tsáu² jái¹³ quioh²¹
Dió³² cun³quionh³ hi³ jmu² hliáun³ ní¹ jái¹³, la³ cun³
hi³ jmi¹ lí¹³ li³ ngí¹³ tsú².

34 Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu²
ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hi³ jmu² tsú²; ti³la³ jmí¹
nia³² bíh¹ tsú² la³ji³² jái¹³ jáun² ní¹con² tsá² haín²¹
hí³ ti³ con² ní¹ má¹ca³ta³tonh¹ hmóu³².

Jesúsjmu²hi³níau²¹tie³jmái²ji³chi³

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³ ca³záih³ dí² tsá² haín²¹
hí³ ti³ con²:

—Ma³tsáu¹³ ti³ jo²¹ jmái².

36 Jáun² né³, ca³chan³ dí² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² ca³taunh³ tsá² joh¹ dí² hñu³ mu² ñí¹ qui³ jmí¹ má²dí¹hún¹ dí² jáun², hi³ ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³táunh¹ quionh³; ja³bí¹ jmí¹ hí¹tsá²toh³ siáh³ ma³ cáun² mu² siáh³ siáh³ quionh³ mu² jáun².

37 Hú¹ juí³² jáun² né³ ja³ chí³ tiá³ líñ³², hi³ ca³la³ má²tsá²ha²¹ bíh¹ jmái² hñu³ mu², hi³ jáun² jmí¹ má²hí¹conh³² bíh¹ jmái² hñu³ mu².

38 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuóun¹ bíh¹ ñí¹ lí³ti³ cu³hna²¹ mu²hi³ cuá¹can¹ cáun²hi³ huá¹; jáun² né³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—;Ti³², sa³ tiá² hí³² máh³ honh² hnú², já² ti³ ñeh² bíh¹ má²hí¹tsá²hanh³² dí²!

39 Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³; hi³ ca³záih³ siáh³ jmí²miih²¹ la³ lá²:

—;Ta³máih³! ;Hnú² jmái², tie³ cuí¹ tá¹ron¹³ nú²!
Jmí¹jáun² ca³hná³ chí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ta³no¹ tie³ pih²¹.

40 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² haín²¹ hí³ ti³ con²:

—¿He³ láih³² jlánh¹ ná¹juenh²¹ náh²? ¿He³ láih³² jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²?

41 Jáun² tsá² hí³ ca³ta³ná¹juenh²¹ líñ²¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ la³ ji³ chí³ ji³ jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

5

*Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹
hñu³tsí³*

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Jáun² ca³cha³táunh¹ bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái², hué³² quioh²¹ tsá² Gerasa.

2 La³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús hñu³ mu² ja³ jan² tsá²ñuh², tsá² jmí¹ cuá³ ñéih³ jéin³lo¹ hi³ táun³ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hi³ cuan³ ñí¹ zenh¹ Jesús; tsá² hi³ jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³tsí³.

3 Tsá²ñuh² hí³ dá² jmí¹ má²cuá³ bíh¹ ñí¹ táun³ jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tióh³² hi³ hñe³ tsá² hi³ uá¹jinh¹ quionh³ cá²den¹ná¹.

4 Hliáun³ jéin³² lín³² bíh¹ jmí¹ má²ca³hñéi³² tsú² cuá² ta³ tsá² hí³ cun³quionh³ hñe¹³ ji³ cá²den¹ná¹, ti³la³ tiú²nio² bíh¹ jmí¹ ca³² tsú² hi³ jmu² juoh¹ mí¹ siún¹ nio², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tióh³².

5 La³ji³² jmái¹ bíh¹ jmí¹ ngi³² tsú² la³ huá² la³ jma², hi³ ñi³tí¹ ñi³hóh²¹ ñí¹ lí³ tsí³ máh³ ji³ ja¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ ní² siáh³, hi³ jmí¹ qui² jmí¹ jñei³² quín¹ quioh²¹ hnga² ca³la³ ca³cuíh³.

6 Ti³la³ jmí¹ ca³jén³² tsú² Jesús hi³ zenh² ñí¹ uóunh³, jáun² ngau³ cú²hé² lín³² hi³ ca³ñí¹di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús,

7 hi³ jáun² ca³la³ má²hóh³² tiá³ ca³juáh³:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²? Ca³la³ jíe²³ Dió³², ¡ha³ lí² jmú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³!

8 La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ qui¹hliá² Jesús
má²dí¹jmu² héih³², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² jmí²chí³ hláinh¹, tun³² tsá² ní²!

9 Jáun² Jesús ca³ngái³ ní¹con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmái² hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmái² jná¹³, qui¹ juóu³² bíh¹ jnōh¹
ná¹lái³.

10 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jlánh¹ ca³hiu³
ca³mí³ líñ³² ní¹con² Jesús hi³ tiá² ze³ tsú² ní¹ uóunh³
líñ³² la³ cun³ hué³² jáun².

11 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmí¹ tiáunh¹
juóun³² mí²ní³ hi³ ná¹cúh² háu².

12 Jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Ze² tiá³ jnōh¹ ní¹ tiáunh¹ mí²ní³ ó³²; cué¹ jái¹³
hi³ tsá¹tauh²¹ jnōh¹ hñu³ tsí³ jáh³.

13 Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jái¹³. Hi³ jáun²
jmí¹ jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá²
hí³, hi³ jáun² ca³ní¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ní³ hí³. Cun³
tun³ mei²¹ mí²ní³ hí³ jmí¹ tín³. Jáun² la³jín³² mí²ní³
hí³ ca³cuóun³ cú²hé² líñ³² tí³ ní¹ dí¹ji²³ ní¹ hlaíh³
líñ²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmái², hi³ jáun² ca³hnúh³²
jmái².

14 Jáun² tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ní³ hí³
ca³cuóun³, hi³ ca³ní¹chá² já¹ juú² ji³ ní¹ nái². Hi³
jáun² cua³tauh²¹ tsá² juú² hi³ cua³jíe³ tsú² ní¹juáh³
he³ dá² má²lí³².

15 Jmí¹ cuá¹tauh²¹ tsú² ní¹ zenh¹ jáun² Jesús né³,
ca³jen³² tsú² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹

hñu³ tsí³ hi³ má²cuá¹tón²¹ hi³ má²quih³² ha¹, hi³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hi³ jáun² tsá² ca³cha³táunh¹ hi³ né³, ca³juénh² líñ³² bíh¹.

16 Jáun² tsá² ca³jíe³ hi³ la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun² ní¹con² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hi³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, ca³chá³ ní¹con² tsá² cuá²taunh²¹ hi³, hi³ ca³chá³ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ lí³ jáun² ní¹con² mí²ní³ hi³.

17 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² hi³ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² Jesús hi³ cua³haín³² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

18 Jmí¹ ti³ ní¹ hi³ siáh³ Jesús hñu³ mu², jáun² tsá²ñuh² jmí¹ tiáunh¹ hi³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² Jesús hi³ tsó³² dí² quionh³.

19 Ti³la³ Jesús tiá² jái¹³ ca³cué³ yáh³, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:

—Cuánh² hñuh³² ní¹ tionh¹ jon³ renh² nú², cuá²chá¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ Dió³² ní¹con² nú², jí³ hi³ ha³lánh³ rón³² ca³ja³ mií³ tsí³ tsú² ní¹con² nú² siáh³.

20 Jáun² ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hi³, hi³ ca³ma³liáu³² cha³² ní¹con² tsá² zian² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² jáun² la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús ní¹con² tsú²; hi³ jáun² lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ la³jí³² tsáu².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ juí³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Jmí¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², ní¹ zenh¹ tsú² jáun² ca³cha³táunh¹ juóun³²

lín³² tsáu², hi³ jáun² ca³ta³zanh¹ bíh¹ tsú² can³²jmái² jáun².

22 Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² chín¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos, tsá² hí³ jmí¹ jmái² Jairo. Jmí¹ ca³jíen³² tsú² Jesús, jáun² ca³di³jñí³² hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ ti³ hué³² ta³ ñí¹ tsú²,

23 hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ lín³² dí² ñí¹con² tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ má²ñí¹jún³, ña³² tiá³ hñu³² jná¹³, ñá²ra³tsí³² cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú² hi³ jáun² lán¹³ hi³ tiá² jún³.

24 Jáun² Jesús ngau³ quionh³ tsá² hí³; ti³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú² ca³la³ má²chí¹cuú² chí¹jain³² bíh¹ tsú².

25 Ja¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ cuá¹tsau³² jan² tsá²mi³ tsáun¹, quia³tún³ mii² jmí¹ má²tí³ hi³ zian² tsú² jmí²hán¹.

26 Jmí¹ má²ca³ma³tso² lín³² bíh¹ tsú² tsí³ hi³ má²ñéi¹ hliáun³ hñú¹³ ti³ mí³, jáun² ji³lí³² bíh¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú² jmí¹ má²cá²tsá³²; ti³la³ cha³ jmí¹ jmu³ ta²¹ hi³ jáun², ti³ li³mí¹ jmí¹ má²cá²já³² bíh¹ mí¹uí³ hi³ zian² tsú².

27 Jmí¹ ca³nái³² tsá²mi³ hí³ jái¹³ hi³ cha³² tsáu² hi³ ca³tin¹ Jesús, jáun² hi³ dí² ja¹ tsáu² hi³ ngau³ má²janh² ti³ cu³hna²¹ Jesús, jáun² ca³ti³ dí² cuo² zéi¹ ha¹ tsú².

28 Quí¹ ca³lín¹³ tsú² hñu³ tsí³ la³ lá²: “Cun³ lán¹³ bíh¹ jná¹³ uá¹jinh¹ cun³ ti³ hlieih²¹ jná¹³ uón³² cú¹pih²¹ zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú²”.

29 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hná³ jmí²hán¹ tsú²; jmí¹jáun² ca³li³lieih²¹ tsú² hi³ má²cá²hin³ bíh¹ mí¹ui³ hi³ jmí¹ zian².

30 Jáun² jmí¹jáun² ca³li³lieih²¹ uá²jaí³² Jesús hi³ má²lain³² jan² tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ dí²; jáun² ca³jin³ dí² tí³ cu³hna²¹ ja¹ ñí¹ hí¹já²táunh¹ jáun² tsáu², hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² lí²ti³ cuo² hán² jná¹³?

31 Jáun² tsá²hain²¹ hí³ tí³ con²tsú² ca³juáh³ la³lá²:

—Já² ní² bíh¹ jíeh³² nú² ca³la³ hi³ cuú² jái³² bíh¹ tsáu², isa³ ngaih³² ma³ nú² hi³ hin² tsánh² lí²tie³ cuo²!

32 Tí³la³ Jesús né³, la³ má²jíe²³ jáun² bíh¹ ti³ hlá² tí³ ní² hi³ hnah² ní¹juáh³ hin² dá² tsánh² lí²tie³ dí² cuo².

33 Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ñí³² tsá²mi³ he³ má²li³² ní¹con² né³, jáun² ngau³ ca³la³ má²juán²³ hi³ má²juéh² hi³ ca³ñí¹dí³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³chá³ la³jí³² jú¹ tson².

34 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hi³:

—Hnú² jón³, má²lain³² hnú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ lí²cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tñ², jí³hi³ cui¹ chun¹ nú²la³ má²chun¹ nú² ní² siáh³.

35 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús cua³taunh²¹ tsá² hñú¹³ Jairo, tsá² chín¹ hi³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³záih³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má²jun² bíh¹ mí¹míh¹ jónh²¹ hnú²; ¿he³ láih³² ma³tsan¹³í¹ máh³ hnú² tsí³ Tí³²?

36 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ma³jáun² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² tsá² hi³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² chín¹ hi³ cuáh³²:

—Ha³ lí² juenh³, ní¹ jí²¹la³ chá¹ hnú² cáun² honh² bíh¹.

³⁷ Jmí¹jáun² tiú²uú² ca³cué³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ tsa³táunh¹ tsá² siánh³ quionh³, jí³²la³ Pé¹, Jacobo jí³ Juan² raīnh²¹ Jacobo bíh¹ ní² siáh³.

³⁸ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² hñú¹³ tsá² chín¹ hi³ cuáh³² né³, ca³jíe³ tsú² hi³ má²nio² tiá³ siaun³² lín³² hi³ ná¹tí² ná¹hóh³² tsáu² hi³ hó² jngih².

³⁹ Jáun² ca³hi³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² lí¹ tiáunh¹ tiá³ siaun³² lín³² hnoph² ji³ hi³ ná¹uoh³² náh² siáh³? Mí¹míh¹ ní² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

⁴⁰ Ti³la³ tsá² hi³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³jú² ca³ngái³² bíh¹ Jesús. Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ huén³² tsú² la³jín³², jí³²la³ jméi² jí³ mí¹ziú¹³ bíh¹ mí¹míh¹ ca³jan³ tsú², jí³ tsá² gáun³ jmí¹ quionh³ tsú² hi³ bíh¹, hi³ jáun² taunh³ ní¹réh³ ní¹ rón²¹ jáun² mí¹míh¹.

⁴¹ Jáun² ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hi³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Talita, cum. (Hi³ hnío³ juáh³ “Mí¹míh¹, hnú² juo³ jná¹³, náu²”).

⁴² La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² mí¹míh¹ hi³, hi³ ca³ngí³. Mí¹míh¹ hi³ jmí¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Hi³ jáun² tsá² tionh² hi³ lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹.

⁴³ Ti³la³ Jesús né³, ca³jmú³ héih³² chí¹tsón³ hi³ hi¹ jan² yáh³ tiá² hin² hníauh³² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun², hi³ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mí¹míh¹ hi³.

6

*Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ní¹ cá¹cuon³
 (Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)*

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ní¹ jáun² hi³
 ngah³ tì³ juú²co¹ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tì³ con².

2 Jmí¹ cá¹chó²¹ *jmái¹ nio² tie³, jmí¹jáun²
 ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³²
 quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². Jáun²
 la³jín³² tsá² ca³nái³² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ hi³
 ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ní¹ma³tín³² tsá²ñuh² ní² la³jí³²
 jái¹³ ní²? ¿Ha³ dá² jinh¹ hiauh³ tsá² ní² hi³ jlánh¹
 quiáh¹ ní² jmí¹tsí³. Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tìn² tsú² siáh³
 jmu² hua³jueh³²?

3 Já² tì³² hmá² jon² Má²réi³ bíh¹ ní³², lá² bíh¹
 tionh² tsá¹ dá¹jon²¹ tsú²: Jacobo, Sé³², Judas jí³
 Sí¹mu²¹ ní² siáh³, hi³tsá²mi³ dá¹jon²¹ tsú² né³ tionh²
 bíh¹ já¹ juú² lá² quiúnh¹ dí².

Hi³ jáun² tiá² ca³quiú¹ ca³jein¹³ dí² tsú².

4 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹
 tsá² raính²¹ bíh¹ jan² tì³² jé¹ Dió³² tiá² lí²quien².

5 Tiá² lin¹ nga³ hua³jueh³² ca³li³ yáh³ jmu³ tsú²
 ní¹ jáun², ní¹ jí²¹la³ ti³ ca³jmah³ tsú² gon³ gáun³ tsá²
 tsáun¹ bíh¹ hi³ ca³ra³tsí³² dí² cuo² ní¹ quioh²¹ tsú².

6 Hi³ lí¹ jmí¹ dí¹tsá²cáun² bíh¹ tsí³ tsú² qui¹hliá²
 tiá² ta²¹ jmí¹ ná¹taunh² yáh³ tsá² hí³.

*Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
 (Mateo 10:1-42; Lucas 9:1-6)*

Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ca³ti³ ca³ngí³ Jesús la³ji³² juú²
míh¹ juú² siún¹ hi³ má²tin² tsáu².

⁷ Jáun² jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tán¹ quian³tun³ tsá²
haín²¹ hi³ ti³ con², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³
ca³zen³ dí² ma³ quin³² ma³ gon³ tsáu², hi³ jáun²
ca³cuéh³ dí² pi³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹
hñu³ tsí³ tsáu².

⁸ Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiá² hi³ cán³ tsú² hí¹
cáun² hi³ hnáiuh³² hú¹ jui³², jí³²la³ hmá²hu²¹ bíh¹.
Sa³jun³ ca³cué³ yáh³ dí² jái¹³ hi³ cán³ tsú² tuh³²,
sa³jun³ má³², sa³jun³ quie³.

⁹ Jí³²la³ chí² láu² bíh¹ hnáiuh³² ra³tsí³² tsú² ta³,
ti³la³ tiá² cán³ yáh³ tsú² tun³ ha¹, jí³²la³ cáun² hi³
má²quih³² bíh¹ tsú².

¹⁰ Hi³ ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Li³ua³ cáun² hñú³ ní¹ ca³he³ tsú² hnöh² re² tin²,
tianh³ náh² ní¹ jáun² ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³
huen¹³ náh² juú² jáun².

¹¹ Ní¹juáh³ ca³cha³táunh¹ náh² ní¹ tiá² hnío³ tsú²
he³ náh², hi³ sa³jun³ hnío³ tsú² ne³ jái¹³, cu³tsa³²
huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², hi³ súh³ náh²
hliáu² quian²¹ tanh¹ ní¹ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² lí³
lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹ ca³jeí¹³ náh² tsú². [Jú¹ tson²
juanh³² jná¹³, hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsí³²
Dió³² héih³², ti³ pih²¹ bíh¹ ca³lá² ma³tso² tsá² jmí¹
zian² juú² Sodoma ji³ Gomorra tsí³ la³ cónh³ bíh¹
tsá² juú² ní¹ tiá² he³ tsú² hnöh².]

¹² Jáun² jmí¹jáun² já¹taunh²¹ tsá² hí³ hi³ hleh³²
jái¹³ hi³ ca³ti²¹ hi³ záí³² tsáu² jmí¹ tsí³,

¹³ hi³ ca³huen³ tsú² juóun³² lí³² jmí²chí³ hláinh¹

hñu³ tsí³ tsáu², hi³ juóun³² siáh³ tsá² tsáun¹ ca³jñéi³²
tsú² jmi² no¹ hi³ jáun² lan³.

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Hi³ jáun² la³jí³² hi³ jáun² ca³lí³ ñi³² re²¹
Herodes, quí¹hliá² ja³ngi³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús la³
tán¹.

—La³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau²
hí³ jmái² —ca³juáh³ tsú²—, hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³
jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

15 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsáu² ca³juáh³:
—Líh³ tsá² jmi¹ lín³ hí³*tí³² jé¹ Dió³² bíh¹ hí³.
Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³:
—Já¹ tí³² jé¹ Dió³² bíh¹ hí³, tsá² la³ tí³² jé¹ Dió³²
tsá² jmi¹ zian² cá²jmái¹.

16 Jmí¹ ca³náí³² jáun² Herodes jái¹³ ní², ca³juáh³:
—Já¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ní³², tsá²
cá²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³
mí¹tái³ lái¹, hi³ né³² né³ la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²
ja¹ hla¹.

17 Hliá² Herodes bíh¹ ca³jmú³ héih³² hi³
ma³tson¹³ tsú² Juan², hi³ jáun² ca³hñéi³² tsú²
quionh³ cá²den¹ná¹ ñéih³ hñu³mí¹ñí² cun³ñí¹
hi³ tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías. Ñí²cuo² Pí²liéi¹
rainh²¹ bíh¹ Herodes tsá²mi³ Herodías hí³, tí³la³
Herodes má¹ná¹, jmi¹ má²ca³can³ hi³ ca³jéinh³²
cuo² quionh³.

18 Hi³ jáun² Juan² né³, jmi¹ má²ca³juáh³ hiú²
cuóh³² ñí¹con² Herodes: “¡Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³
ján³ nú² ñí²cuo² renh²!”

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² jmí¹ hon² tsá²mi³ Herodías hí³ Juan², hi³ jáun² jmí¹ hnió³ dí² jngih³; ti³la³ tiá² jmí¹ lí²³ yáh³,

20 quí¹ Herodes jmí¹ ñi³² hi³ Juan² hí³ bíh¹ jan² tsá² chun¹, jan² tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jmí¹ juénh² dí² tsú². Hi³ jáun² bíh¹ tiá² jmí¹ cue³² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ tsá²mi³ hí³ hian² tsí³. Hi³ uá¹jinh¹ jmí¹ tá²zanh¹ Herodes hi³ lí¹ tiá² ñi³² lánh³ jmu³ ní¹ má¹ca³nái³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zai³² Juan², cun³ jáun² jmí¹ hnió³ bíh¹ tsú² ne³.

21 Tí³la³ tsá²mi³ Herodías né³, ca³choh¹³ bíh¹ he³ lánh³ rón³² jmu³ jmí¹ ca³jmú³ jáun² Herodes jmái¹ hi³ ca³tsin¹³ mieh², hi³ ca³cué³ má³² chu²¹ lí²¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ joh¹, ji³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³, ji³ la³jín³² tsá² ná¹quien² hué¹³ Galilea ní² siáh³.

22 Jáun² jmí¹jáun² ca³hi³ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías hí³ ñí¹ ná¹cuh² tsú² jáun² hi³ ca³tsan³², jáun² ca³zaín²¹ lí²¹ bíh¹ re²¹ Herodes la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹tén¹ hí³ hi³ ca³tsan³² mí¹ hí³. Hi³ jáun² ca³záih³ re²¹ tsá¹mái¹³ hí³ la³ lá²:

—Mí¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh², hi³ jáun² jná¹³ cué¹³.

23 Hi³ jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ cué³² dí² li³ua³ cáun² hi³ mí³² tsá¹mái¹³ hí³, uá¹jinh¹ tá¹ cá²tso¹³ hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² dí².

24 Jáun² mí¹ hí³ né³ cua³han³, hi³ ca³ñí¹zeh¹ mí¹ziú¹³:

—¿He³ dá² ñí¹mi³ jná¹³ ñí¹con² tsú²?

Jáun² mí¹ziú¹³ tsú² ca³juáh³:

—Mi³chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² cuá²mí¹.

²⁵ Jáun² mí¹ hí³ né³, la³juí³² ca³hi³ siáh³ ñí¹ cuá³ re²¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Mi³chí¹ Juan² tsá² zion² tsáu² jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ cuéh¹ hnú² ta³né³², hi³ ná¹hu²¹ hñu³ uon².

²⁶ Ca³la³ hlaih³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹; ti³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ ti³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²niéi³² jái¹³ jáun², jáun² tiú²uú² li³ yáh³ hi³ jmu³ tsú² huáh² chí¹ hi³ tiá² cué³² la³ cun³ hi³ mi³² tsá²mi³ hí³.

²⁷ La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³zen³ re²¹ jan² hliáu³, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéh³ tsú² lái¹ Juan² hñu³mí¹ñí².

²⁸ Jáun² ñéi¹ hliáu³ hñu³mí¹ñí² hi³ ca³ñí¹quiéh¹³ lái¹ Juan², jáun² quiaun² dí² hi³ ná¹hu²¹ hñu³ uon². Jáun² ca³cuéh³ tsú² tsá¹mái¹³ hi³, hi³ jáun² tsá¹mái¹³ hi³ né³ ca³ñí¹jienh¹³ siáh³ mí¹ziú¹³.

²⁹ Jmí¹ ca³lí³ ñi³² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² Juan², jáun² ja³tauh²¹ hi³ ca³ñí¹quión²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí².

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Jmí¹ cá¹jính²¹ jáun² *ti³² tsá² quian³² hí³ jé¹ Dió³² ñí¹con² Jesús, jáun² ca³chá³ tsú² ji³lí³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³, ji³ la³ cun³ hi³ ca³híeh³ dí² tsáu² ní² siáh³.

³¹ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²táunh¹ náh², ma³tauh¹³ dí² cu³tiá³ tie³ ñí¹ cú² hnga².

Quí¹ juóun³² líñ³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ja³tú¹ ja³líñ²³,
hi³ hí¹juáh³ tiá² jmái¹ cue³² bíh¹ quioh²¹ tsú² hi³
cuh³ má³².

³² Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu²la³ má²quionh³
jáun² tsá² quian³tun³ hi³ joh¹ hi³ ja³taunh²¹ tsú²
hmóu³² ní¹ má²ti³ có³².

³³ Ti³la³ juóun³² bíh¹ tsáu² ca³jíe³ jmí¹ já¹taunh²¹
tsú², hi³ jáun² ca³li³tsin² tsá² hí³ hi³ bíh¹ Jesús;
hi³ jáun² tsá² hí³ ji³ tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³
jáun² ja³taunh²¹ cú²hé² líñ³² ju³² ta³, hi³ jáun² ta³
tin² bíh¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ní¹ jáun² la³ cónh³ bíh¹
Jesús.

³⁴ Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³,
ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ juóun³² líñ³² bíh¹
tsáu² má²tionh² ní¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mii³
tsí³ dí² ní¹con² tsá² hí³, quí¹hliá² la³jmí¹ tionh¹
*já¹ziáh²tiá²juo¹³ zian²bíh¹jmí¹ tionh¹tsá²hí³; hi³
jáun² ca³ma³liáu³² dí² cú²jueh³² hi³ má²tin² tsá² hí³
hliáun³ ní¹ jái¹³.

³⁵ Jmí¹ má²ca³hláu³ jáun² né³, ca³ma³janh³² tsá²
haín²¹ ti³ con² tsú² ní¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá²
hin² zian² ní¹ má²janh² lá².

³⁶ Jáun² chú³² juoh¹ hnú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹,
cuí¹ cha³táunh¹ juú² pih²¹ ji³ ní¹náí² ní¹ táun³ hñú³,
hi³ cuí¹ cha³lia³² tsú² má³² hi³ cuh³, [quí¹ ní¹ tiauh¹
dí² lá² tiá² zia³² yáh³ hi³ lí³ cuh¹³].

³⁷ Ti³la³ Jesús ca³juáh³ ní¹con² tsú²:

—Hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

Jáun² né³, tsá² hi³ ca³ngái³ siáh³:

—*Jinh¹ dá² tsá¹cán¹³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cue¹³ jnoh¹ tsá² ní² cuh^{3?} Qui¹ cun³ tun³ nio² hñá³láu³ máh³ *cú¹tiáu² lí³ hniáuh³².*

38 Ján² Jesús ca³ngát³:

—*Cónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh^{1?} Cuá²jie³ dú¹ neh²¹.*

Jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² né³, ca³juáh³:

—*Hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².*

39 Ján² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ tiánh³² tsú² ma³ cu³ nió³ hué³² ja¹ mí¹ñéi² réh²;

40 jáun² ma³ hñá³láun³ ji³ ma³ tu³la³quian³ tsáu² ca³tiánh³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³.

41 Jmí¹jáun² ca³can³ Jesús tá¹ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² ji³ tá¹ gon³ hma²¹ ní² siáh³, jáun² ca³jie³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹jáun² ca³ca³ tsú² hi³, jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² hi³ tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. Ja³bí¹ ca³tsóh³ tsú² siáh³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³.

42 Ján² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ lah³ re² má³².

43 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jieh³ tsú² la³ji³² chí² juoh¹ hí³, ji³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ziau³ jáun² ní² siáh³, jáun² chí² juoh¹ jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá².

44 La³ cun³ tsá² ca³cúh² hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².

Jesús cuá¹ngi³² ñí¹jmái²

(Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)

45 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tónh³² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² hñu³ mu² hi³ hán³² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin², hi³ tsa³táunh¹ tsú²

juú² Betsaida tá¹la³ dí¹hah² dí² jáun² jái¹³ ñí¹con²
tsá² ná¹ngih³² hí³.

46 Jmí¹ má²líf²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá²
tionh² hí³ né³, ngau³ tsi³ máh³ hi³ ca³ñí¹lienh¹³
Dió³².

47 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, mu² jáun² jmí¹ má²he²
ñí¹ chu³jo² jmái², jáun² hnga² bíh¹ jéi³²i¹ Jesús jmí¹
zenh¹ ñí¹ quiéin².

48 Jmí¹jáun² ca³jíe³ dí² hi³ zia³² uu³mí²tsi³² ñí¹con²
tsá² hí³ joh¹ hi³ tiú²uú² re² lí²³ juóh³ tsú² jmái²,
quí¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú²
jáun². Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ngau³ Jesús jui³²
ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hi³ chí¹ngi³² ñí¹ jmái²,
tí³la³ Jesús cáun² lí¹ jmí¹ má²ngá¹³ bíh¹.

49 Jmí¹ ca³jíe³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² hi³
cuá¹ngi³² jan² tsáu² ñí¹ jmái², jáun² ca³lín¹³ hi³ tsá²
le¹ bíh¹ ná¹jien³² dí², hi³ jáun² ca³hóh³²,

50 quí¹ la³jín³² bíh¹ dí² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsi³ jmí¹
ca³jien³² tsú². Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Tiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², quí¹
jná¹³ bíh¹ la³²!

51 Jáun² ca³uú³ bíh¹ tsú² hñu³ mu² ñí¹ jmí¹ tiáunh¹
tsá² hí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hná³ chí³; jáun²
tsá² hí³ lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ hi³ ná¹tsá²cáun² tsi³.

52 Hliá² tiá² jmí¹ la³ má²ca³ngi¹³ yáh³ tsá² hí³
hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² quionh³ hí³
cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ la³ ná¹jli³² la³ jáun²i¹ máh³
jmí¹ tsi³ tsá² hí³.

*Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Mateo 14:34-36)*

53 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái²
lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret;
ní¹ jáun² ca³hñéih³² tsú² mu² can³² jmái².

54 La³ cun³ jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² hñu³ mu²,
la³juí³² ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsáu² Jesús.

55 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³ñi³tú¹ ñi³lin¹³ tiá³
siaun³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ñí¹ jáun², hi³
jáun² ca³ma³liáu³² hi³ já²jan² tsá² tsáun¹ hi³ ná¹tsín¹
ní¹ jmu² ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² ñí¹ ca³lí³ ñi³² tsú² hi³
ngí³² Jesús.

56 Hi³ jáun² la³ji³² juú² cah¹ ñí¹ chau²¹ tsú², juú²
míh¹ ji³ ñí¹náí² ní² siáh³ jmí¹ chan² tsáu² tsá² tsáun¹
ja¹ hñu³, hi³ jáun² jmí¹ hiú² jmí¹ mí³² tsú² ñí¹con²
Jesús hi³ cué³² jái¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo²
uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² la³jín³²
tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

7

*Hi³jmu² hi³tiá²jin² tsá²mi³cuóun²
(Mateo 15:1-20)*

1 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos
ní¹con² Jesús, la³ má²quionh³ ma³ jan² tí³² liei²¹ hi³
má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén.

2 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³jíe³ hi³ ma³ jan² tsá² haiñ²¹
hí³ tí³ con² Jesús ná¹cúh² ta³ tiá² má²ji² cuo²; la³
cun³ ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² tsú² héih³² hi³ ná¹ngí²³
ca³tí²¹ ha³lánh³ rón³² hniáuh³² liáh³² tsú² cuo²; [hi³
jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³ziu³ ca³hien³ dí² tsá² hí³].

3 (Qui¹hliá² tsá² fariseos ji³ la³jín³² tsá² *judíos ná¹má²tí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jlánh¹ ná¹hëh³ chí¹ tsá²daun³², hi³ tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²liáh³² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ dí² jáun².

4 Hi³ ní¹ má¹cuá²tanh²¹ tsú² ja¹ hmah²¹ né³, tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ tsú² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ jáun² hi³ liah³² cuo² re². Zia³² bíh¹ siáh³ hliáun³ hi³ ná¹hëh³ chí¹ tsú² ní¹ hná¹ ní², uá¹la³ cun³ hi³ ráin³² tsú² jáun² vasos, tse³, ji³ cuah²¹ mí¹ní² ní² [ji³ jen³ míh¹ ní¹ ná²tsín³² tsú² má¹ca³jumú³ má³² ní² siáh³].)

5 Jáun² né³, tsá² fariseos quionh³ ji³ tí³² liei²¹ ca³ngái³ ní¹con² Jesús:

—¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² haín²¹ ní² tí³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsá²daun³², hi³ cáun² lí¹ cuh² bíh¹ ta³ tiá² má²ji² cuo²?

6 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Tson²lín³² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías jmí¹ ca³hléh³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ hnöh² ná¹lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²: Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹,

jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹tsí³ yáh³ tsú² hnian³ jná¹³.

7 Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³ hi³ má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun² jná¹³,

quí¹héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

8 Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Qui¹ hnöh² dá² chah³² näh² ti³ có³² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ ma³tih²¹ näh² la³ cun³ hi³ ná¹hëh³ chí¹ tsá²mi³cuóun², [la³ cun³ hi³ ráin³² tsú² jáun² la³ji³² cuá¹ uon² ji³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hliáun³ lín³² hi³ siáh³ ñí¹ hná¹ ní²].

9 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hi³ la³ lá²:

—Hnöh² dá² chah³² näh² ti³ có³² héih³² hi³ jmu² Dió³² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hnáuh² näh² má¹tih²¹ la³ cun³ hi³ ná¹hëh³ chinh³² näh² hmóu³² bíh¹.

10 Qui¹ sá¹ní² jie³ düh¹, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Moisés: “Tianh³² näh² ta²¹ ñeh² mi²ziúh²”. Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³: “Li³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hi³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”.

11 Ti³la³ hnöh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bíh¹ néh¹ záih³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹ jná¹³ hnú², qui¹ la³ji³² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³ ná¹lí³ corbán bíh¹”, (la³ cun³ nieih³ jái¹³ “hi³ má²ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹”).

12 Hi³ jáun² ní¹juáh³ má²lí²juáh³ tsú² la³ ní², jáun² hnöh² né³ má²juánh³ näh² hi³ tiú²uú² tion³ hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³.

13 Jáun² cun³quionh³ la³ ní² bíh¹ má²ná¹jmuh³² hnöh² hi³ tiá² quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tin¹³ näh² tsáu² la³ cun³ hi³ ná¹hëh³ chinh³² näh² hmóu³². Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ní² yáh³ jmuh³² näh².

14 Siáh³ siáh³ ca³teh³ Jesútsáu² hi³ ja³niéi³ jái¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Niéi² näh² la³jín³², ji³ hi³ cui¹ ngi¹³ näh² siáh³:

15 Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³ jáun² ti³ ñeh² quioh²¹ yáh³ tsú² jmu² hi³ tiá² jín² tsú². Quí¹ hi³ ja³² la³ ti³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hi³ hliáh².

16 [Hnoh² tsá² ná¹chi²¹ cuáh³ náh², niéi² náh².]

17 Jmí¹ má²lí²chan³ jáun² Jesús tsá² hí³ né³, hi³ cáun² hñú³; jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² tsú² ca³ti²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³ tsú² jáun².

18 Jáun² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnloh² uá¹tiá²la³ ngí²³ náh² siáh³? ¿Tiá¹ má²ñih¹ hnloh² hi³ la³jí³² hi³ zia³² ti³ cheih³² hi³ tsá²toh³ ti³ ñeh² quioh²¹ tsáu², tiá² lí¹³ yáh³ jmu³ hi³ jáun² hi³ hliáh¹³ tsáu²?

19 Quí¹ hñu³ héin¹ bíh¹ tsú² tsá²toh³, jun³juáh¹³ hñu³ tsí³ yáh³ tsú², hi³ má¹lí³² jáun² né³ hue³² siáh³ ti³ cheih³².

Cun³quionh³ la³ ní² ca³lí³hnió³ tsú² juáh³ hi³ jí² bíh¹ ca³la³ jí³² ñí¹ má³².

20 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsáu² ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmí¹ tsí³.

21 Quí¹hliá² ti³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² hue³² la³jí³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², jí³ hi³ lí³ tsú² tsá² háin², tsá² jngih² tsáu² ho³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³²,

22 tsá² lí¹ hniá¹ hi³ quioh²¹ tsáu², tsá² hláih¹ hon², tsá² má²can² tsáu², tsá² lí¹ jmu² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ hnga², tsá² uóu³² tsí³, tsá² tñ² jú¹ tí¹jái², tsá² jmu² tonh², jí³ tsá² lí¹ jmu² hi³ cáun¹ ní² siáh³.

23 Ca³la³ ji³² hi³ hlah³ ní² ja³toh²³ ti³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² jin² tsú² ní¹con² Dió³².

*Jan² tsá²mí³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús
(Mateo 15:21-28)*

24 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ní¹ jáun² hi³ ca³ní¹ngí² la³cáun² juú² Tiro [ji³ juú² Sidón]. Jáun² hi³ tsú²cáun² hñú³, hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² jmí¹ hnió³ tsú² li³ ní³²; ti³la³ tiá² ca³li³ yáh³ hín³² tsú².

25 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³li³ ní³² mí¹ziú¹³ jan² mí¹míh¹ tsá² jmí¹ hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ Jesús má²cuán² juú² jáun²; hi³ jáun² ja³ tsú² hi³ ca³di³jní³² ta³ ní¹ Jesús, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ ti³ hué³².

26 Jan² tsá² cú²juú² bíh¹ tsá²mi³ hí³, tsá² jmí¹ hín¹³ ti³ Fenicia hué³² Siria. Cuan³ tsú² ní¹con² Jesús hi³ ca³mí³ dí² hi³ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ hún¹ hñu³ tsí³ mí¹ míh¹ jon² dí².

27 Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—Cué¹ jái¹³ hi³ láih¹³ tín² re² má³² tsá²co¹ jná¹³, quí¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

28 Ti³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Ti³², ti³la³ hí¹ ca³la³ ti³ tsái² tionh² ñeh² mesa yáh³ cuh² chí² juoh¹ hi³ súh²³ tsá¹míh¹.

29 Jáun² né³, Jesús ca³juáh³:

—Re² bíh¹ má²lí²juah²¹ hnú² la³ ní²; má²lí¹³ bíh¹ cuáh¹³ hnú². Má²cuá²han³ bíh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ jónh³² hnú².

30 Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² hñú¹³ né³, ca³jíen³² tsú² mí¹míh¹ jon² hi³ rá¹tsín² ñí¹ jen³; hi³ jmí²chí³ hláinh¹ né³, la³ má²cuá²han³ bíh¹ hñu³ tsí³ mí¹míh¹ hí³.

Jesúsjmah²³ siáh³ jan² tsá² cáun¹

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ hu²¹ cuo²juú²Tiro, hi³ ngau³ jui³² juú² Sidón ji³ la³cáun² ti³ ñí¹ tioh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² siáh³, jáun² ca³chó³² tsú² ñí¹ ná¹ho³ jmái² Galilea.

32 Ñí¹ jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá²ñuh² te³ cuá¹, tsá² tiá² re² hleh³², hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ ra³tsi³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³.

33 Jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ ñí¹ ti³ có³², ñí¹ tiá² hin² zian², hi³ jáun² ca³lóh³ dí² zeih²¹ cuo² cuá¹ tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³hñe³ dí² siáh³ zeih²¹ cuo² hí³ jáun² ca³hliéh³ dí² zíh¹ tsá² hí³.

34 Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³jíe³ dí² hñu³mi³cuú², hi³ ca³zion³ tsí³ hi³ ca³juáh³:

—¡Efata! (hi³ hnío³ juáh³ “¡Cuí¹ niá¹³!”).

35 La³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³níá³ cuá¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ la³ siáh³ zíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³lí³ bíh¹ hléh³² tsá² hí³ re².

36 Jáun² né³, Jesús ca³jmú³ héih³² ñí¹con² tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹jíe²³, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú²; ti³la³ uá¹jinh¹ ca³jmú³ dí² héih³² chí¹tson³ hi³ tiá² hin² záih³² tsú² hi³ jáun², ti³la³ tí³ lí³mi¹ ca³qui³ ca³chá³ bíh¹ tsú².

37 Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsá² ca³nái³² hí³ hi³ li³ la³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—La³ji³² bíh¹ jmu² tsú² re²; hí¹ la³ ti³ tsá² te³ cuá¹
yáh³ nái³² jmu² tsú², jí³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ hléh³²
tsá² cáun¹.

8

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²
(Mateo 15:32-39)

¹ Jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² ca³ngíh³² siáh³ juóun³²
lín³² tsáu², hi³ tiá² jmi¹ zia³² yáh³ he³ cuh³ tsú².
Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² hi³
ca³záih³ dí² la³ lá²:

² —Jlánh¹ ja³² mií³ tsin³² jná¹³ ní¹con² tsá² lá²,
qui¹hliá² hní³² jmái¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ní¹
lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú²
tiú²uú² zia³².

³ Ní¹juáh³ hi³ chanh²¹ jná¹³ tsú² hñú¹³ ta³ tiá²
hi³ má²lí²cuh³, lí¹³ huán³ bíh¹ tsí³ tsú² hú¹ juí³²,
qui¹hliá² ma³ jan² tsá² ní² tsá² já²taunh²¹ ní¹ uóunh³
bíh¹.

⁴ Jáun² né³, tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³:
—Tí³la³ ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cue¹³ dí² tsá² ní²
má³² hi³ cuh³ ní¹ lá², cáun² ní¹ tiá² hin² zian² hí¹
jan² bíh¹ la³²?

⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³:
—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnöh²
dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:
—Quiau³ hí³ bíh¹ zia³².

⁶ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héh³² hi³ tiáh³² tsá² hí³
hué³², hi³ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun², hi³
ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ li²¹ jáun² ca³ca³

tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³.

⁷ Hi³ jmí¹ zian² siáh³ cun³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹, hi³ jáun² Jesús ca³ma³mieh² siáh³ jah³ hí³, jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ tsóh³ tsú² hi³ jáun².

⁸ Jáun² ca³la³ jín³² tsá² hí³ lah³ re² má³², ca³li³í¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³ jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun².

⁹ La³ cun³ tsá² ca³jmú³ hí³ má³² jmí¹ tín³ cun³ quiúñ³ mei²¹ tsáu². Hi³ jáun² jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³hah² Jesús já¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³,

¹⁰ hi³ jáun² hi³ hñu³ mu² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² hi³ ja³taunh²¹ ti³ ñí¹ téh²³ tsú² Dalmanuta.

*Tsá² fariseos mí³² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²
(Mateo 12:38-42, 16:1-4; Lucas 12:54-56)*

¹¹ Jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ quiú² táinh²³ já¹³ quionh³ Jesús. La³ cun³ hi³ hnió³ dí² ca³ lan³ Jesús, hi³ jáun² ca³mí³ dí² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² ti³ hñu³mi³cuú².

¹² Jáun² Jesús jlánh¹ ca³zion³ lín³² tsí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² mí³² tsá² zian² né³² cáun² li²¹ cun³quionh³ hua³jueh³²? Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ hí¹ cáun² yáh³ li²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsá² zian² né³².

¹³ Jmí¹ jáun² ca³chan³ dí² tsá² hí³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² taunh³ dí² siáh³ hñu³ mu² hi³ ngau³ ti³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun².

*Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
(Mateo 16:5-12)*

14 Jmí¹jáun² ca³ja³có³ tsí³ tsá² quian³tun³ hi³ cán³ má³² cuh³, jí³²la³ cáun² tán¹ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ jmí¹ quian³² tsú² jmí¹ taunh²¹ hñu³ mu² jáun².

15 Jáun² Jesús ca³hli² ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³ti²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos la³ má²quionh³ ji³ tie³ quioh²¹ Herodes ní² siáh³.

16 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu²¹:

—Cun³ní¹ hi³hlíá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hi³ jáun² la³ ní² ní¹juah²¹ tsú².

17 Ti³la³ Jesús ca³li³tsin² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá² quiáh¹ má³²? ¿Hí¹ la³ ti³ ta³né³² máh³tiá² má²ca³ngí¹³ náh², hi³ sa³jun³ má²ca³li³tsin² náh² siáh³? ¿Hí¹ ná¹jli³²í¹ máh³ honh² hnöh² la³ ti³ ta³né³² dúh¹?

18 ¿Hí¹ tiá² la³ jniá³ máh³ máh¹ náh², hi³ sa³jun³ la³ niéh³ siáh³ cuáh³ náh²? ¿Hí¹ tiú²uú² chau² máh³ honh² hnöh²?

19 Jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² hñá³ hí³ cuú²miih²¹ ja¹ ní¹ tionh¹ hñá³ mei²¹ tsáu², ¿jáh³ mí²tá² chí² juoh¹ ca³jiéh¹ náh² jmí¹ jáun² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quia³tún³ mí²tá².

20 —Hi³ jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² tá¹ quiau³ hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ quiún³ mei²¹ tsáu², ¿cónh³ mí²tá² ca³cónh³² chí² juoh¹ hi³ ca³jiéh¹ hnoh² jáun² siáh³?

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Quiau³ mí²tá².

21 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ dí²:

—¿He³ lí³ sa³ la³ tí³ ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngí¹³ náh² né³?

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ já¹ juú² Betsaida

22 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Betsaida, jáun² cua³jan² tsáu² jan² tsá² ten³ ñí¹con² Jesús; jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ Jesús ra³tsí³² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³.

23 Jáun² ca³zanh³ Jesús cuo² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³chín² dí² tí³ cheih³² juú². Jáun² ca³yóh³ dí² mí¹héh¹³ mí¹ñí¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ca³ra³tsí³² dí² siáh³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², jmí¹jáun² ca³ngái³ hí³ ñí¹juáh³ má²lí²³ jíe³ ca³lá².

24 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³jíe³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Jien¹ jná¹³ tsáu², tí³la³ la³jmí¹ jniá³ hmá² bíh¹ jniá³ tsáu² ñí³táunh¹.

25 Jáun² Jesús ca³tí³ siáh³ cuo² mí¹ñí¹ tsú², jmí¹jáun² ca³tauh² tsá²ñuh² hí³ tiá³ ñí¹, hi³ ca³jíe³; jáun² lan³ bíh¹ tsú². La³jí³² bíh¹ má²jíe²³ tsú² re² lí³².

26 Jáun² né³, Jesús ca³chanh³ tsú² hñú¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³lá²:

—Ha³ lí² cua³hú³² já¹ juú², [hi³ sa³jun³ hí¹ jan² tsáu² tiá² hniáuh³² cuá¹zéih³ nú² hi³ lí³ ñí².]

*Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² líñ³ Cristo
(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)*

*27 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesúz quionh³ tsá² haín²¹
hi³ ti³ con² ní¹ tioh³ juú² míh¹ cu³ jéin³ juú² Ce-
sarea quioh²¹ Pí²liéi¹. Ta³ hí¹tiáunh¹ dí² jáun² juí³²
ca³ngáih³ dí² tsá² haín²¹ hi³ ti³ con²:*

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?

28 Jáun² tsá² hi³ ca³ngái³:

*—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan²
tsá² tí² ziau² hi³ jmái², ma³ jan² tsáu² juáh³ hi³ hnú²
bíh¹ Líh³ tsá² jmí¹ líñ³ hi³ *tí³² jé¹ Dió³² jmí¹tin², hi³
ma³ jan² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³²
jé¹ Dió³².*

29 Jmí¹ jáun² né³ ca³ngáih³ dí² siáh³ tsá² hi³:

—Hi³ hnöh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnöh²?

—Hnú² bíh¹ Tsá² líñ³ Cristo —ca³juáh³ Pé¹.

*30 Tí³la³ Jesúz ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin²
záih³² tsú² hi³ jáun².*

*Jesúz juáh³ hi³ jún³
(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)*

*31 Jmí¹ jáun² ca³ma³liáu³² Jesúz híeh³² tsá² haín²¹
hi³ ti³ con² hi³ juáh³:*

*—Jná¹³, Jon² tsá²mí³cuóun² ca³tin¹ má¹tso¹ líñ²¹
tsín³².*

*Ca³záih³ dí² tsú² hi³ tsá²daun³² tsá² ná¹ní¹ juú²
quionh³ tsá² ná¹líñ³ mi³jmú³, jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³
tiá² quiú¹ tiá² jéi¹³, hi³ jngah³; tí³la³ ní¹ má²cá²hní²
jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú².*

32 Na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hléh³ tsú² jái¹³ ní². Jmí¹jáun² ca³ní¹jau² Pé¹ ní¹ ti³ có³² hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús.

33 Ti³la³ Jesús ca³jinh³ ti³ ní¹ tionh¹ tsá² haín²¹ hí³ ti³ con², hi³ jáun² ta³ má²jien³² tsá² hí³ dí² ca³jin³ Pé¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—;Ti³ có³² quin³² ní¹con² jná¹³ *Satanás!, qui¹ tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³cun³ qui³ lín²³ tsá²mí³cuóun² bíh¹.

34 Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con²ji³ tsá² ní³táunh¹ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² ti³ có³² la³ji³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ní¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³.

35 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ ti³ tsa³hín³ bíh¹; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹ ji³ hi³ ca³tin¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ ti³ liáun³.

36 Qui¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³ji³² hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹li³² jáun²?

37 Qui¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹?

38 Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² heh³ ta³ ní¹ tsá² zian² cun³tin² tsí³ hmóu³², tsá² ná¹ren² tso³, cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ ji³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quion²¹ jná¹³ siáh³,

ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tin¹ tsá² la³ hi³ ní¹ má¹jaunh³² ná¹ hi³ lin¹ hi³ quien² ná¹ la³jmi¹ quien² Nuh³², la³ má²quiúnh¹ jná¹³ tsá² ná¹chun¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³.

9

¹ Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnloh², hi³ zian² tsá² ja¹ ní¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jié³ tsú² hi³ má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ní¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Jmí¹ la³ má²jnér³ jmái¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³ Pé¹ quionh³ Jacobo ji³ Juan² ní² hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsí³ máh³ ñe¹ ní¹ lí¹³ tiánh³² hmóu³²; ní¹ jáun² ca³za² ho¹ní¹ tsú² ní¹ ta³ ní¹ tsá² hi³.

³ Zín³ lín³² ca³lí³ ha¹ tsú² ji³ hi³ ca³li³ tiáu² lín³² siáh³ [la³jmí¹ jniá³ jan³²], ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² tiá² tin² jmu³ hi³ jniá³ tiáu² lín³² ha¹ ní¹ má¹lí²ráin³².

⁴ Jmí¹jáun² ca³jien³² tsá² hí³ Líh³ quionh³ Moisés, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús.

⁵ Jáun² né³, Pé¹ ca³záih³ Jesús:
—Hnú² Ti³², jhénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ní¹ lá²! Cuí¹ jmú¹³ jnloh¹ hni³² hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

⁶ Qui¹hlia² jmi¹ ná¹juenh²¹ bíh¹ tsá²haín²¹ tí³ con² tsú², hi³ jáun² Pé¹, hí¹juáh³ tiá² ní³² bíh¹ he³ dá² jmi¹ dí¹hleh³².

7 Jmí¹jáun² ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun² ca³tsáinh³² tsú² ji³lin², hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ líñ³² ná¹; niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

8 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² cu³ jéin³ ñí¹ tionh¹, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³jnia³ jéinh³² tsú², ji³²la³ hnga² bíh¹ Jesús jéi³²i¹ zenh².

9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsí³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²jíe³ jáun², ca³la³ ti³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³.

10 Jáun² ca³hmá³ bíh¹ tsú² jái¹³ jáun² ja¹ má²tún² hmóu³², ti³la³ cun³ jáun² ca³ngái³ bíh¹ tsú² ja¹ hmóu³² hi³ he³ dá² niéih³ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹.

11 Hi³ jáun² né³ ca³ngái³ dí² Jesús:
—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹líñ³ ti³² liei²¹, hi³ Líh³ tsá² jmí¹ líñ³ hí³ ti³² jé¹ Dió³² bíh¹ néh¹ tñ² jáunh³ la³ñí¹?

12 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:
—Tson² bíh¹ Líh³ tñ² jáunh³ la³ñí¹, hi³ ja³ma³re² ji³lí³². Ti³la³ hi³ ca³tin¹ Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿he³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ tsú² dúh¹? Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ hi³ hí³ dí² ca³tin¹ ma³tso² tsí³, hi³ líñ¹³ tsú² jan² Tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³.

13 Ti³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Líh³, hi³ jáun² ca³jmoh³ tsú² tsáu² la³ cun³ hi³ hnió³ tsáu² jmoh³, la³ cun³ rón³² rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³ti²¹ lí¹³.

*Jesús jmah²³ jan² tsá² zian² tsá¹ lí¹ jún²³
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)*

14 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² ñí¹ tionh¹ jáun²
tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jáun²
ca³jé³ tsú² hi³ juóun³² lí³² tsáu² má²tionh² cu³ jén³
jáun²; ja³bí¹ ti³² liei²¹ siáh³ jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun²
hi³ ná¹quiú² ná¹táinh²³ jái¹³ quionh³ tsá² hi³ joh¹
Jesús.

15 Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jén³² tsú² jáun² Jesú, ca³ja³cáun² lí³² böh¹ tsí³ la³jín³² tsá² hí³, hi³ jáun²
ja³taunh²¹ dí² cú²hé² ñí¹ cuá¹jáunh²³ tsú² jáun² hi³
ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú² ca³la³ hi³ hiún² tsí³.

16 Jáun² né³, ca³ngáih³ tsú² tsá² joh¹:
—¿Hín² dá² jái¹³ ná¹qui² ná¹táinh³² hnoph²
quiúnh¹ tsá² ní²?

17 Jáun² jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³
ca³ngái³:

—Hnú² Tí³², lá² jáñ³ jná¹³ jón³² ñí¹con² hnú², hi³
hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ hi³ jmu² hi³ tiá²
lí²³ hléh³².

18 Quí¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsó²¹ ñú²míh¹ lá², jmí²chí³
hláinh¹ cáun² ja³² hi³ zaunh²³ hi³ juóu³² hué³², hi³
jáun² má¹jáun² hia³² jan³² ho³ ji³ hi³ cuh² siáh³ ján¹.
Cun³quionh³ hi³ lí²³ la³ ní² bíh¹ má²tsá²lí³huán¹ tsú².
Má²lí²mí³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ ní² ti³ con²
hnú² hi³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹, ti³la³ tiá²
ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

19 Hi³ jáun² Jesú, ca³ngái³:
—¡Hnoph² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²! ¿Jáh³ jmái¹
máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoph² dúh¹?

>Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³
ca³tin¹ hnloh²? Ná²jan³² ñú²míh¹ ti³ lá².

20 Hi³ jáun² cua³jan² dí² tsú². Jáun² la³ cun³ jmí¹
ca³jien³² jmí²chí³ hláinh¹ Jesús né³, ca³jmú³ hi³ he¹³
tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hi³, jáun² ca³quinh³ hué³², hi³
ca³pi³ ca³linh³ hi³ ca³hiá² jan³² ho³.

21 Jmí¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² jméi² tsú²:
—Jáh³ jmái¹ má²ti³ hi³ jeinh³² tsú² la³ ní²?
—La³ cun³ jmí¹ míh² máh³ tsú² jeinh³² la³ ní²
—ca³juáh³ jméi² tsú².

22 Hliaun³ jein³² lín³² má²ca³jmú³ jmí²chí³ hláinh¹
hi³ taunh² chu³ sí² ji³ chu³ jmái² siáh³, hi³ hnió³
jngah³. Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zia³² hi³ lí¹³ jmúh¹³
hnú² ca³lá², cui¹ já² mii³ honh² hnú² quiú¹³ jnoph¹,
ma³hau¹ tiá³.

23 Jáun² Jesús ca³juáh³:
—Ní¹juáh³ lí¹³ cháh¹³ hnú² cáun² honh², qui¹
ji³lí³² bíh¹ lí¹³ ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsí³.

24 Hi³ jáun² jméi² ñú²míh¹ hi³ ca³hléh³ tiá³ hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹; ma³hau¹ hi³ ti³ lí³mi¹
niau²¹ cáun² tsin³² jná¹³!

25 Jmí¹ ca³jíe³ Jesús hi³ juóun³² lín³² tsáu²
má²hí¹ngih³², jáun² ca³jin³ dí² jmí²chí³ hláinh¹
hi³ ca³záih³ dí²la³ lá²:

—Hnú²jmí²chí³ jmu²hi³ cáun¹ tsú²ji³ hi³ te³ cuá¹
tsú², jná¹³ jmu² héih³² hi³ cuá¹haín³² hnú²; tun³²
tsá² ní², ha³ lí²uú² ña³hu³² siáh³ hñu³ tsí³ tsú².

26 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ ca³hóh³² tiá³,
ji³ hi³ ca³jmú³ siáh³ hi³ he¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³²

tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³, jmí¹jáun² cua³han³; hi³ jáun² ca³quión³² dí² ñú²míh¹ hí³ la³jmí¹ rón²¹ jan² tsá² má²rá²jún¹, hi³ jáun² juóun³² lín³² tsáu² jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hú¹tá¹ má²rá²jún¹ bíh¹ tsú².

27 Ti³la³ Jesú^s ca³zanh³ cuo² tsú² hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ñú²míh¹ hí³ né³, ca³náu² bíh¹.

28 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hi³ siáh³ Jesú^s cáun² hñú³, hi³ jáun² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² tsú² ca³ngáí³ ní¹ hnga² tsú², hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiáu¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

29 Jáun² ca³záih³ dí² tsú²:

—Quí¹hliá² jmí²chí³ hláinh¹ la³ hí³ lí¹³ chin¹³ tsú² jí³²la³ cun³quionh³ hi³ liéinh³² tsú² Dió³² bíh¹ [jí³ hi³ má²hien²¹ tsú² siáh³].

Jesú^s juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

30 Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² ní¹ jáun², ca³ngá² tsú² la³cáun² hué¹³ Galilea. Ti³la³ Jesú^s tiá² jmí¹ hnió³ hi³ lí³ ní³² tsáu² hi³ ngí³² dí² ní¹ jáun²

31 quí¹hliá² jmí¹ má²tin² dí² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con²; jí³ hi³ zaih³² dí² la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu², hi³ jáun² jngah³ tsú²; ti³la³ ní¹ má²cá²hni^{í²} jmái¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

32 Ti³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá² ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹ juáh²³ tsú², hi³ jmí¹ juénh² tsú² siáh³ hi³ mí³² ní¹con² Jesú^s hi³ jmu³ na²¹ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun².

*Hin² bīh¹ tsánh² jlánh¹ quién²
 (Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)*

33 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² já¹ juú² Capernaum; jáun² má²cuá³ ñéih³ Jesús la³ cun³ jmi¹ ca³ngáih³ tsá² joh¹ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ dá² jaun³² jmí¹ hí¹juónh³² hnoph² hú¹ juí³²?

34 Ti³la³ tsá² hí³ cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹, quí¹hliá² hú¹ juí³² jáun² jmí¹ hí¹juónh²³ tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quién² ja¹ hmóu³² dí².

35 Jáun² né³, Jesús ca³cuá³ hi³ jáun² ca³teh³ dí² tán¹ quian³tun³ tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hi³ lí³ quién², hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ líñ³ jan² tsá² huen³ ñí¹ cátauh³ bíh¹, ji³ hi³ ma³cón³² tsú² siáh³ ji³lin² tsáu².

36 Jmí¹jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ráin³² dí² siáh³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

37 —Li³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ ji³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ he³ tsú², quí¹ ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

*Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹
 bíh¹ hí³
 (Lucas 9:49-50)*

38 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Ti³², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen² jmi²chi³ hláinh¹ hñu³ tsi³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ cun³quionh³

héih³² quián¹³ hnú², jáun² má²lí²jmu¹³ jnoh¹ héih³²
hi³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun², qui¹hliá² tiá² ngí³²
yáh³ tsú² quiúnh¹ dí².

39 Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmu² náh² héih³² la³ ní²; qui¹ hí¹ jan²
yáh³ tiá²hin²zian²hi³ jmu²hua³jueh³²cun³quionh³
héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ má¹lí³² jáun² hléh³² siáh³
hlah³ ca³tín¹ jná¹³.

40 Ni¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, jáun² tsá² la³ hí³
bih¹ tsá² hen² ti³ con² jnoh¹.

41 Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² cué³² hnöh² uá¹jinh¹ cáun²
vaso jmái² cun³ní¹ hi³ hnöh² líñ³ náh² tsá² joh¹
Cristo, ja³bí¹tsá²hí³uá²jai³²hiáuh³cáun²hi³chu²¹,
la³cun³hi³ca³tín¹hiáuh³.

*Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² jmu² hi³ tanh³²
tsáu² tso³*

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 "Lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹
tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, ti³ jlánh¹ böh¹ re² sá¹jmí¹
hi³ tónh³² tsú² zié³ lái¹ tsá² la³ hí³, hi³ chí¹hñéih²³
cáun² tá² quín¹ pa²¹ líñ²¹, hi³ jáun² taun³ tsú² hñu³
jmí²míh²¹.

43 Jáun² né³, ní¹juáh³ cuonh²hnú²jmu²hi³tanh³²
hnú²tso³, ti³re²hná¹; qui¹ti³re²böh¹hi³cuánh¹³
hnú²ta³tiúnh¹cáun²cuonh²ní¹lí¹³zian²nú²cun³
jmí¹hi³nio², la³cun³böh¹hi³cuóh¹³nú²hi³chi²¹tá¹
tun³cuonh²qui³juóu³², ní¹tiá²lí¹³yéi³²jáun²sí²,

44 [ní¹hi¹jáh¹tiáunh¹ngú³quioh²¹tsáu²tiú²uú²
tsán¹³, hi³sa³jun³sí²böh¹yéi³².]

45 Hi³ ní¹juáh³ tanh¹ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, hná¹ siáh³; quí¹ ti³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ní¹ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² hi³tiá² zia³² cáun² tanh¹, la³ cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ tanh¹ nú² [ní¹tiá² lí¹³ yéi³² sí²],

46 ní¹tiá² jáh¹ tsán¹³, hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³²].

47 Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ hnú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³²; quí¹ ti³ re² bíh¹ cuánh¹³ hnú² ní¹ cuá¹quien² Dió³² cun³quionh³ cá² mái³ mí¹máh¹ cha³ jmí¹ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ mái³ mí¹máh¹,

48 ní¹ tiú²uú² tsán¹³ jáh¹ taunh³² ngú³ quioh²¹ tsáu², hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².

49 "[Qui¹ la³jmí¹ sé²³tsú² jáun² ní¹ ní¹quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ní¹con² Dió³² ta³ ñeh² bíh¹ hi³ jin³ tsú², la³ jáun² bíh¹ siáh³] lí¹³ tiánh³ hua³jan²¹ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, cun³quionh³ hi³ há¹ ngá¹³ tsú² uu³mí²tsí³² lí³ la³jmí¹ lí³ sí²].

50 Chu²¹ bíh¹ ní¹; ti³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ ní¹ né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ li³ ñeh¹? Cuí¹ zia³² ní¹ hñu³ honh² hnoph², ji³ hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

10

Jesús hie³² jáh¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ní²cuo²

(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Caper-naum, hi³ ngau³ ti³ hué¹³ Judea, hué³² nio² ti³ juí³² ní¹ hia³² hiú² ti³ jo²¹ cua³ Jordán. Ní¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ca³ngih³² siáh³ juóun³² líñ³² tsáu², hi³ jáun² ca³ma³tín² dí² siáh³ tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² dí².

² Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ja³taunh²¹ ní¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú², hi³ jáun² ca³ngái³ dí² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ tsáun³ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³ ní²cuo².

³ Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús:

—¿He³ héih³² ca³quiú² hla¹ Moisés ní¹con² hnöh² dúh¹?

⁴ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ jái¹³ hi³ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá²mi³ ní²cuo² cáun² si² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú², hi³ jáun² má²lí¹³ chin¹³ dí² tsú².

⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ héih³² jáun² cun³ní¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngi²³ hnöh² bíh¹.

⁶ Ti³la³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³, jmí¹ ca³jmú³ Dió³²la³cu³la³juéh³ mi³cuú²: “Tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²;

⁷ hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ ti³ có³² hi³ ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mi³ ní²cuo²,

⁸ hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lin¹³ tsú² tá¹ gon³. La³ní² bíh¹ rá¹juáh³ ní¹ Sí², hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², qui¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lin³ tsú².

⁹ Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mi³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

10 Jmí¹ má²tionh² tsú² jáun² ñéih³ né³, tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² ca³ngái³ siáh³ ca³ti²¹ hi³ ní².

11 Jáun² Jesú^s ca³juáh³ la³ lá²:
—Ní¹juáh³ tsá² tun²³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ siáh³, tsá² la³ hi³ má²lífjmú³ tso³ juón¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ca³jan³ la³ní¹;

12 hi³ ní¹juáh³ tsá²mi³ siáh³ tun²³ ñí²cuo² hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² siáh³, ja³bí¹ tsá²mi³ la³ hi³ siáh³ má²lífjmú³ tso³ juón¹ bíh¹.

Jesú^s má²mih² tsá¹míh¹

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesú^s, hi³ jáun² tin³ tsú² cuo²; ti³la³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² né³ ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹.

14 Ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ Jesú^s hi³ jáun² né³, ca³míh³ bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³lífjní² náh²juí³² quioh²¹, quí¹tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ líf¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

15 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnöh², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² he² héih³² hi³ jmu² Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, jmí¹líf³ bíh¹ tiá² chau²¹ jmái¹ hi³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².

16 Hi³ jáun² ca³ráin³² dí² tsá¹míh¹ hí³, jmí¹jáun² ca³ra³tsí³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ hi³ ca³ma³miih² dí².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesú^s

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Jmí¹ ngau²¹ siáh³ Jesús jui³² hún¹, jan² tsá²ñuh²
ja³ cú²hé² hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Ti³² chun¹, ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³
hi³ jáun² lí¹³ li³zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

18 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá² chun¹? Hí¹
jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹.

19 Má²ñih¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun²
héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí²
jngíh³ náh² tsáu², ha³ lí² jmú² náh² juón¹, ha³ lí²
háiñ² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ náh² jú¹ tí¹jái², ha³
lí² lí¹ ma³can¹³ náh² tsáu², tianh³² náh² ta²¹ ñeh²
mí²ziúh²”.

20 Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³:

—Ti³², la³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³
cun³ jmí¹ míh² ná¹.

21 Jáun² Jesús ca³jíen³² tsá² hí³ ca³la³ hi³ hnio³
lín³² dí², jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³í¹ cáun² hi³ hniáuh³²
jmúh¹³ nú²: cuáh², cuá²hnáí¹ la³jí³² hi³ zia³²
quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ñí¹con² tsá²
tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú²
hñiu³mí³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³²
jná¹³ [uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quián¹³
nú²].

22 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² jái¹³ ní², jlánh¹
hlaih³ ca³ta³no¹ tsí³, hi³ jáun² ngah³ hi³ hí¹uín³ tsí³
qui¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³.

23 Jmí¹ jáun² ca³jíe³ Jesús cu³jéin³ ñí¹ zenh¹, jáun²
ca³záih³ dí² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con²:

—¡Hénh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³
jo³cuo² Dió³²!

24 Tsá² haín²¹ hi³ ti³ con² tsú² né³, lí¹ ca³ja³cáun²
tsí³ bíh¹ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun²; ti³la³
Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Jón³, ¡hénh³ ma³ dá² juóuh³² hi³ tónh³² tsú²
jo³cuo² Dió³² [ní¹juáh³ tsá² hái³² tsí³ hi³ zia³² ní¹
hué²¹ lá²]!

25 Ti³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³
tsú² camello chí² léh¹³ mí³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³
hi³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

26 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun²
lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³ngái^{h3} raính²¹ tsá²ján²
tsá²ján², hi³ ca³juáh³:

—Hi³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsáh² la³ lí¹³ liáun³?

27 Jáun² Jesús ca³jíe³ ní¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³
dí² la³ lá²:

—Hnga² Dió³² bíh¹ tñ² hi³ ní², jun³juáh¹³
tsá²mi³cuóun² yáh³; quí¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³²
tiá² zia³² ní¹con² Dió³².

28 Jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹ní² jíe³, jnoph¹ má²ca³chá¹³ ti³ có³² la³jí³² hi³
jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoph¹ quiúnh¹
hnú².

29 Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoph², hi³ lí³ua³ jan² tsá²
má²ca³tú³ hñú¹³, hi³ má²ca³chan³ siáh³ tsá²mi³ jí³
tsá²ñuh² raính²¹, jméi² mí¹ziú¹³ tsú², [ní²cuo² tsú²,]
jon² tsú², jí³ hi³ má²ca³tú³ tsú² siáh³ ní¹nái² quioh²¹

cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ ji³ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² ní² siáh³,

30 jáun² tsá² la³ hí³ hiáuh³ bíh¹ ní¹ hué²¹ lá² hña³láu³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ zia³² jáun² quioh²¹, uá¹la³ cun³: hñú³, rainh²¹ tsú² tsá²mi³ tsá²ñuh², mí¹ziú¹³tsú²,jon²tsú²,ji³ ní¹nái² ní² siáh³, uá¹jinh¹ ta³ hó² uo² tsáu²; hi³ jmí¹tsú² jmí¹ja³² né³, lí¹³ zian² tsú² siáh³ cun³ jmí¹hi³nio².

31 Ti³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ní¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun²; hí³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ní¹ ca³táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² ti³ lín¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

*Jesús má²juáh³ siáh³ ní¹ má²hnaih³² jeín³² hi³jún³
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)*

32 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹uú²³ tsú² ti³ juú² Jerusalén, ca³ma³liáu³² Jesús hi³ tsau³² uóunh³ ján³ ta³ ní¹ tsá² haín²¹ hí³ ti³ con²; jáun² tsá² hí³ má²hí¹ná¹tsá²cáun² tsí³, hi³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³, jmí¹ má²hí¹tsá²táunh¹ siáh³ ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsí³ cu³hna²¹ tsú². Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ ní¹ ti³ có³² tá¹ quian³tun³ tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² la³ cun³ qui³ tan² jmu², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ zaih³² tsú² he³ lánh³ quiunh²¹ dí².

33 Hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² ti³ já¹ juú² Jerusalén, ní¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ní¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ji³ tsá² ná¹lín³ ti³ liei²¹ ní² siáh³; hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³

héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³ hi³ jienh³ dí² siáh³
ñí¹con²*tsá²cá²jo²¹.

³⁴Jáun² tsá²cá²jo²¹ né³, qui³ cáuh³² jná¹³ cú²nga¹,
hi³ tiu³ hñéi³² tsú², ji³ hi³ quiu³ po³ tsú², má¹li³²
jáun² né³ jngah³ tsú²; ti³la³ ñí¹ má²cá²hni² jmái¹
jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

Jacobo quionh³ Juan² mi³² cáun² hi³ chú³²
(Mateo 20:20-28)

³⁵Jmí¹jáun² tá¹ gon³ jon² Zebedeo, Jacobo
quionh³ Juan², ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Ti³², hnáu² jnöh¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² hi³
chú³² hi³ mí¹³ jnöh¹ ñí¹con² hnú².

³⁶Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ hnáuh² hnöh² hi³ jmu¹ jná¹³?

³⁷Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³² hi³ lí¹³ tsá¹tauh² jnöh¹
cu³henh¹ hnú², jan² ti³ cuá² chu²¹ hi³ jan² siáh³ ti³
cuá² cáun¹ ní¹ má¹ti³ ñí¹ má²ñí³quien² nú².

³⁸Ti³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnöh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñíh¹ bíh¹ náh² he³
ná¹mih³². ¿Hí¹quinh¹ náh²jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh²
la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, ji³ hi³ zón³² náh² siáh³
jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³?

³⁹—Ján³, lí¹³ bíh¹ —ca³juáh³ tsá² hí³.

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Tson² bíh¹ cu³ti³ há¹ ngá¹³ hnöh² la³ cun³ hi³
há¹ ngá¹³ jná¹³ ji³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹
zón²¹ jná¹³;

40 *ti³la³ hi³ ca³ti²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³héñ² jná¹³, jan² cuá²chu²¹ hi³ jan² ti³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, quí¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Dió³².*

41 *Jmí¹ ca³náí³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹con² Jacobo quionh³ Juan².*

42 *Ti³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ ji³lin² tsá² hi³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:*

—Hnoh² ná¹ñíh¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quier² hi³ né³, cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hi³ jo³cuo².

43 *Ti³la³ tiá² ca³ti²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoph². Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³quier² ja¹ quián¹³ hnoph², hniáuh³² líñ³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²;*

44 *hi³ lí³ua³ jan² hnoph² tsá² hnáuh² náh² líñ¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ líñ³ la³jmí¹ líñ³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹.*

45 *Quí¹ hí¹ la³ ti³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² yáh³ cuan³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ja³ma³con²¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ ti³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; ji³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jún³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³ti²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² líñ³² tsáu².*

*Jesúsjmah²³Bartimeo tsá² ten³
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)*

46 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Jericó. Jmí¹ má²cuá¹cuá²haín³² Jesús já¹ juú² jáun² quionh³ tsá² joh¹, ji³ la³ má²quionh³ juóun³² líñ³² tsá² siánh³ siáh³, jmái¹ jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ jan² tsá² ten³ jmái² Bartimeo hú¹ juí³², jon² Timeo, hi³ cuá¹mi³² cù¹dáin³.

47 Jmí¹ ca³náí³² tsá² hí³ hi³ má²cuá¹ja³² Jesús Tsá² juú² Nazaret, jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hóh³² tiá³ hi³ juáh³:

—¡Hnú² Jesús, jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cui¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

48 Juóun³² tsáu² ca³je³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máih³, ti³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, ti³li³mi¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—¡Jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cui¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

49 Jmí¹jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³juáh³:

—Cuá²tiéh³ tsá² ó³².

Jáun² ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí².

—Ma³hiúñ¹³ hnú² honh², náu², má³², qui¹ ó³² dí¹te²³ tsú² hnú².

50 Jmí¹jáun² ca³tú³ hmih³² hi³ jmí¹ cuá¹jaunh³² hi³ ca³náu² cu³diá²jan² la³ lá² hi³ ngau³ ti³ ñí¹ zenh¹ Jesús.

51 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ juáh³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² nú²?

Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ngái³:

—Ti³², hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ñi³².

52 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Má²líf¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú², má²lain³² bíh¹ hnú²
qui¹hliá² lí²cháh¹ nú² cáun² honh².

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³
mí¹ñí¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

11

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú²
Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé
ji³ Betania, can³² mág³ míh¹ Olivos; jmí¹jáun²
ca³zen³ Jesús gon³ tsá² haín²¹ hí³ ti³ con²,

² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² ti³ chí¹ján³ ní²,
jáun² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh²
jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ cuá¹hñéih¹, jáh³ hí³ hí¹ jan²
tiá² hin² má²ca³ñí³tsín¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³
hí³ hi³ ná¹jan³² náh² ti³ lá².

³ Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³ngái³ ní¹con² hnoph²: “¿He³
láih³² sa³ hnoph² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?", jáun²
juoh¹ náh²tsú²la³lá²: “Hliá² má²hniah³ ní¹con²Tí³²
Juo¹³ bíh¹ jnoph¹ jáh³, hi³ jáun² la³juí³ já¹jon¹ jnoph¹
siáh³ ní¹ lá²”.

⁴ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun²
ca³chanh²¹tsú²jan²lo¹búh¹míh¹zenh²ja¹hñú³hi³
dí¹hñéih¹cáun²ho³hñú¹³; hi³ jáun² ca³záinh³²tsú².

⁵ Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun²
ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hnoph² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?

6 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsú² la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús; jmí¹jáun² ca³cué³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ tsa³tánh¹ tsú².

7 Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ ti³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³na³tsí³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ñí³tsin¹ Jesús jáh³.

8 Juóun³² tsá² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ jui³², hi³ ma³ jan² né³, ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² tsí²¹ hué¹³ tsáu² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ jui³².

9 Tsá² jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, ji³ tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ chí¹cáin² ní² siáh³ ca³ma³liáu³² hi³ ti³ hóh³² tiá³, hi³ juáh³:

—¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuí¹ lí³quier²bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!

10 ¡Cuí¹ lí³quier² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² ní² hi³ hau³ jái¹³ la³jmí¹ ca³hó³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³hñu³mi³cuú²!

11 Jáun² né³, hi³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹hi³² siáh³ hñu³ cuáh³² chí¹; jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² la³jí³² hi³ zia³² ñéih³ jáun², jmí¹jáun² ngau³ cú²jueh³² juú² Betania quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, qui¹ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹.

*Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² mái³ hat²¹
(Mateo 21:18-19)*

12 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³huén² tsú² juú² Betania, hú¹ jui³² jáun² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹ Jesús.

13 Ta³ hí¹hún¹ tsú² jáun² jui³² ca³jíe³ cáun² hmá² sí² co² chi²¹ ñí¹ uóunh³ hi³ má²tsauh²¹ mu²¹; jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jíe¹³ hmá² jáun² ní¹juáh³ hi³

hai²¹ mi³ sí², ti³la³ hí¹ cá² mái³ yáh³ mái³ tiá²
ca³choh¹³ tsú², jmáh³la³ mu²¹ bíh¹ hmá² tsi²¹, qui¹
jun³juáh¹³ jeín² quioh²¹ mi³ sí² yáh³ jmái¹ jáun².

14 Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:
—Né³² ti³ chí¹ján³ jmí¹líh³ tiú²uú² hin² cuh³ mái³
hi³ jmí¹ ha³ hnú².
Jáun² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² tsú² ca³nái³² jái¹³
jáun².

Jesús má²ji² cuáh³² chín¹

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

15 Jmí¹ li²¹ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² siáh³ já¹ juú²
Jerusalén. Jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñu³ cuáh³²
chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³chu³ ca³huen³
tsá² jmí¹ ná¹hna² ji³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ñí¹ jáun².
Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³²
quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ ji³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá²
jmí¹ ná¹hna² chi³ jái² ní² siáh³;

16 hi³ hí¹ jan² tsáu² tiú²uú² ca³cuéh³ tsú² jái¹³ hi³
tsa³can³² lio²¹ juí³² ñéih³ hiah³² hu²¹ cuáh³².

17 Hi³ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu², hi³ juáh³ la³ lá²:
—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Hñu³² jná¹³
dá² jmái²: Hñú³ ñí¹ lí¹³ liéinh³² tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³ Dió³²”. Ti³la³ hnoph² né³, tá²hláu²
quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh².

18 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ji³ tsá² ná¹lín³ ti³²
liei²¹ siáh³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² jmí¹jaun²
ca³hnauh² tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ Jesús, hliá²
jmí¹ juénh² dí², qui¹hliá² la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹
ná¹tsá²cáun² tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ hie³² tsú² jáun².

19 Ti³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³han³ bíh¹
Jesús já¹ juú² jáun².

Hmá² sí² co² má²quiéin²
(Mateo 21:20-22)

20 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³nga² tsú² ta³ hú²niéi²
juí³² ní¹ chi²¹ hmá² sí² jáun², hi³ jáun² ca³jíe³ tsú²
hi³ la³ má²ca³lí³ quiéin² bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu².

21 Jmí¹ jáun² tsau³ tsí³ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí²
Jesús:

—Ti³², sá¹ní² jíe³ dúh¹, má²ca³lí³ quiéin² máh³
hmá² sí² hi³ ca³jin³² hnú² jáun².

22 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Cáun² chá¹ náh² honh² ní¹con² Dió³².

23 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³
jan² tsá² záih³² máh³ ní²: “¡Quin³² hnú² ní¹ ní²,
hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!”, ní¹juáh³ tiá² hu²¹ yáh³
hliáun³ níeh³ tsí³ tsú², tí³la³ taunh³² tsú² ta²¹ hi³ lí¹³
bíh¹ lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³
la³ jáun².

24 Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³
la³jí³² hi³ míh¹³ náh² ní¹con² Dió³², ní¹juáh³ hi³ nio²
cáun² honh² náh² hi³ má²hian² náh², jáun² la³ jáun²
bíh¹ lí¹³.

25 Hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ náh² Dió³² né³,
ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹háun³ náh² quiúnh¹, chú³²
chíh¹³ náh² honh², hi³ jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³
hñu³mi³cuú² chí¹³ siáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².

26 [Ti³la³ ní¹juáh³ hnoh²tiá²la³ chíh¹³yáh³honh²,
hi³ jáun²ja³bí¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²tiá²
chí¹³ yáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².]

*Nga² tsáu² ñí¹con² Jesú^s hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí²
jái¹³ hi³ ho²*

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

*27 Jáun² né³, ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ já¹ juú²
Jerusalén. Tá¹la³ cuá¹ngí³² jáun² Jesú^s hñu³ cuáh³²
chín¹ ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹zenh¹
tsú², la³ má²quionh³ ti³² liei²¹ ji³ tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú² ní²,*

28 hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesú^s:

*—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmu³² nú² ta²¹ ní²?
¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?*

29 Jáun² Jesú^s ca³ngáí³:

*—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnöh²;
ní¹juáh³ hi³ ngáih¹ hnöh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá²,
jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³
jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³ji³² hi³ lá².*

*30 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³
tsáu²jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³tsá²mi³cuóun² uá¹? Nga³
né³.*

*31 Ti³la³ tsá² hi³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹
má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:*

*—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú²,
jáun²tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³²
sa³tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?”*

*32 Ti³la³ ¿hí¹ lí¹³ za¹³ dí²tsú² hi³tsá²mi³cuóun² bíh¹
ca³ze³?*

*Quí¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹con² tsáu², quí¹ ñí³²
tsú² hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan²
jmí¹lín³ jan²*ti³² jé¹ Dió³².*

33 Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesú^s:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

12

Jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² hláih¹

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

¹ Jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² tsáu² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mi³ uóun²jieh¹³ hué³² quioh²¹; jáun² ca³jmú³ jni¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zíh³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³² jmai²¹ mi³ uóun²jieh¹³, jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lí²¹ ñí¹ lí¹³ di³chín³² tsá² jmu³ hua³hi¹³ ñí¹nái² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹; hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmí¹ ma³hmah¹ quioh²¹ ñí¹nái² jáun² cun³quionh³ hi³ jíeh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ ñí¹ uóunh³.

² Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan²*tsá² má²dí¹hláhn¹ joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ñí¹nái² jáun², hi³ tsa³mái¹ ca³lá² hi³ ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tín¹ tsá² quioh²¹ ñí¹nái².

³ Ti³la³ tsá² ná¹ jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², hi³ jáun² lí¹ hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí².

4 Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹; tì³la³ tsá² hí³ né³, ca³quiunh³ bíh¹ tsú² ca³la³ ca³cuíh³ chí¹ jí³ hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³².

5 Tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsáu², tì³la³ tsá² hí³ né³ ca³jngih³ bíh¹ tsú². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³zen³ dí² siáh³ juóun³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; ma³ jan² tsá² hí³ ca³quiu³ ca³pan³ bíh¹ tsú², hí³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³jngih³ tsú² siáh³.

6 "Jáun² jí³²la³ jon² bíh¹ tsú² jéi³²í¹ jmí¹ zian² jan², tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ dí² lí³²; hí³ jáun² tsá² hí³ jon² bíh¹ tsú² ca³zen³ ñí¹ cá¹táuh³, quí¹ jmí¹ lí²³ dí²: "Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³".

7 Tì³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hí³ ca³juónh³ la³ lá²: "Já² tsá² ní²bíh¹ lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi², chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hí³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²".

8 Jáun² ca³zanh³ dí² tsá² hí³ hi³ ca³jngih³ dí² tiáunh¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³chin² dí² tì³ cheih³² ñí¹nái² jáun².

9 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³: —¿He³ lí²³ hnoph² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²? Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hí³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹, hí³ jáun² tsá² siáh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ñí¹nái² jáun².

10 "¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoph² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lí³ tì³² hiah³²,

ta³né³² má²lí³ cá² máí³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quién²,
quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

11 Hi³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,
cáun² hi³ lí¹³ lí³ tsa³cáun² tsí³ dí².

12 Jmí¹jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ ma³tson¹³ Jesús,
quí¹hliá² má²ca³lí³tsin² dí² hi³ jái¹³ ca³tin¹ hmóu³²
bíh¹ dí² hi³ má²lí²jmú³ tsú² jáun². Ti³la³, jmí¹juéh²
bíh¹ tsú² ní¹con² tsá² ná¹ngih³² hi³, hi³ jáun² cáun²
lí¹ca³lión³² bíh¹ dí² tsú² cú²jueh³², hi³ jáun² ja³tanh²¹.

*Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ní¹con² tsá²
chi² hmah²¹*

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³zen³ tsú² ma³ jan² tsá²
*fariseos jí³ tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes ní² siáh³,
hi³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, neh²¹ tiá¹ hléh³² cáun²
jái¹³ hi³ lí³ lí¹³ tánh³² tso³.

14 Tsá² hi³ cua³taunh²¹ hi³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:
—Hnú² ti³², né¹ jnoph¹ hi³ hnú² hieh³² jmáh³la³
jú¹ tson² bíh¹, tiá² hi³² yáh³ honh² hnú² la³ cun³
hi³ juáh³ tsáu², quí¹ tiá² jmu³² yáh³ hnú² hi³
jan² quién² hi³ jan² tiá² quién², ti³la³ hnú² bíh¹
jan² tsá² hieh³² jú¹ tson² hi³ ca³ti²¹ juí³² quioh²¹
Dió³². ¿Hí¹ ca³ti²¹ má¹hmah²¹ jnoph¹ quie³ hi³ mi³²
*tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?
¿Má¹hmah²¹ jnoph¹, ho³ tiá² má¹hmah²¹?

15 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² hi³ tsá² hí³ lín³
la³ cá¹ la³ jéinh¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoph² jná¹³? Ná²cán¹ dú¹
cáun² *cú¹tiáu² neh²¹ hi³ jie²¹ jná¹³.

16 Jáun² cua³can³² tsú², hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ Jesús ca³ngái³:

—¿Hin² mi³ ñí¹ tá²láí¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ni³².

17 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

Jáun² lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ li³, quí¹hliá² la³ jáun² bíh¹ ca³ngái³ tsú².

Nga²tsáu²ca³ti²¹hi³jenh¹³tsú²

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Hi³ jáun² jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá²*saduceos hi³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haíh²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jáí¹³ lá²:

19 —Hnú² Ti³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ñí¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tin¹ jan³ siáh³ tsá²mi³ hí³, hi³ jáun² lí³ zian² jon² hi³ ca³tin¹ hla¹ hí³.

20 Hi³ jáun² né³, jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² raính²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ jmí¹ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mi³, tí³la³ jun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian².

21 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³, ti³la³ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ta³ tiá² jon² ca³li³zian²; la³ jáun² bíh¹ ca³li³ siáh³ quioh²¹ tsá² ñí¹ má²gáun³.

22 La³ jáun² bíh¹ ca³li³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³li³zian² jon² quionh³ tsá²mi³ hí³. Ñí¹ cá¹táuh³ jáun² né³, jun³ bíh¹ siáh³ hnga² tsá²mi³.

23 Jáun² né³, ní¹ má¹ti³ ñí¹ ca³jenh¹³ tsú², ¿hin² dá² tsáh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ñí²cuo² tsá²mi³ hí³, qui¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

24 Jáun² Jesús ca³ngáf³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ná¹tsá²con² líñ³² bíh¹ hnoph², cun³ñí¹ hi³ tiá² cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³.

25 Qui¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, tiú²uú² cuo² tsú² jéinh³² yáh³, hi³ sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hi³ jéinh³² cuo², qui¹ má¹jáun² dá² má²lí¹³ tsú² la³jmi¹ líñ³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñú³mi³cuú².

26 Ti³la³ hi³ ca³ti²¹ ní¹juáh³ hi³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoph² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ ha³ lánh³ lí³ jáf¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Dió³² ja¹ hmá² ton² hi³ jmí¹ chí¹cau³² jáun²? Jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ la³², Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac ji³ Jacob ní² siáh³”.

27 Qui¹ Dió³² dá² líñ³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ líñ³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jun¹; jáun² né³, lí¹ ná¹tsá²con² ti³ ca³nga² bíh¹ hnoph².

Héih³² hi³jlánh¹ bíh¹ quién²

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-37)

28 Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ zenh¹ siáh³ jan² tsá² lín³ ti³² liei²¹, tsá² má²lí²niéi³² jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Tsá² hí³ né³ ca³li³tsin² hi³ re² bíh¹ má²lí²ngái³ Jesús, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hín² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quién²?

29 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hi³ lá² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quién² la³ cónh³ bíh¹ ní¹ la³jí³²: “Sá¹ní² niéi² hnóh² tsá² *Israel, jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí² lín³ Dió³².

30 Jáun² jma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jí³² jmí²chí³ quián¹³, jí³la³jí³² hi³ lín²³ nú², jí³ca³la³ jí³² pí³ quián¹³ nú² siáh³!” Hi³ ní² bíh¹ héih³² la³ní¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quién².

31 Hi³ jáun² héih³² ní¹ má²tun³ né³ lí³ la³ lá²: “¡Ma³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ nú² huen²!” Tiú²uú² zia³² yáh³ cónh³í¹ cáun² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quién² la³ cónh³ bíh¹ hi³ tun³ ní².

32 Jáun² né³, ti³² liei²¹ hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Chú³² lín³² bíh¹ la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² Ti³².

Jú¹ tson² bíh¹ ní³² má²lí²juah²¹ hnú², hi³ jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian², hi³ tiá² zian² yáh³ cónh³í¹ jan² Dió³² siáh³.

33 Jí³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quién² hi³ má¹hno¹ dí² Dió³² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ dí², la³jí³² hi³ ngí²³ dí², [la³jí³² jmí²chí³ quiú¹³ dí²,] jí³la³jí³² pí³ quiú¹³ dí² ní² siáh³; jí³hi³ca³ta¹dí² má¹hno¹ siáh³tsá²mi³cuóun² rainh²¹ la³jmí¹ hno³ dí² hmóu³², hi³ ní² bíh¹ hi³ ti³ jlánh¹

bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² jáun²
 ní¹con² Dió³², ji³ la³ji³² hi³ lí¹ cue³² tsú² jáun² ní¹con²
 Dió³² hi³ jin³² tsú² jáun² ní¹ lí³ ní¹hiú¹³.

³⁴ Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Jesú^s hi³ tsá²
 hí³ má²lí²ngái³ re² lín³², jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:
 —Cú¹pih²¹ bíh¹ jéi³²i¹ hnáuh³² hi³ huh²¹ hnú²
 jo³cuo² Dió³².

Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hi³
 nga³ siáh³ jái¹³ ní¹ hná¹ jáun².

¿Hin² bíh¹ jón²zíh¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵ Jesú^s jmí¹ cuá¹má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹,
 hi³ jmí¹ cuá¹juáh²³ la³lá²:

—¿He³ láih³² juáh³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ hi³ jan²
 tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ néh¹ Tsá²
 lín¹³ Cristo?

³⁶ Quí¹ hná² hla¹ Dá²vi²¹ ca³hléh³ la³ cun³ jái¹³
 hi³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³ la³
 lá²:

Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Ti³² Juóu³² jná¹³:

Ti³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ní³,

ca³la³ ti³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ tsá²
 hau² hnú² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hi³ hí¹
 cú¹pih²¹ tiá² quien² hi³ ná¹tsín²¹ hnú² tanh¹.

³⁷ Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³
 Cristo lín³ jan² tsá² jón²zíh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?,
 quí¹ ta³ bí¹ hná² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hi³ la³ ca³juáh³
 hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hi³ Cristo.

Jáun² tsá² juóun³² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² líñ³² bíh¹ tsí³ jmí¹ ná¹nái³².

*Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² ná¹líñ³ ti³² liei²¹
(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ Jmí¹ ca³ma³tín² Jesús tsá² ná¹ngíh³² hí³ né³, ca³juáh³:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹líñ³ ti³² liei²¹, qui¹ tsá² hí³ jlánh¹ zaín³² hi³ quíh³² hmíh³² cuo²hi³ ní³táunh¹ ti³hlá²ti³ ní²; jlánh¹ hniá¹tsú²hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² ja¹ hmah²¹,

³⁹ jlánh¹ hniá¹ tsú² tiánh³ ní¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, ji³ hi³ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ní¹ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ ní¹ nio² jmái¹.

⁴⁰ Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnáí³, hi³ má¹li³² jáun² né³, lí¹ ráin³² ní¹ cun³quionh³ hi³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³ líñ³². Cun³ní¹ hi³ jáun², ti³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ tsú² ní¹ má¹jáun².

*Quié³ ca³cué³ tsá²mi³ hnáí³ tia³mii²
(Lucas 21:1-4)*

⁴¹ Cu³ jén³² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús có³² ho³hñú¹³ cuáh³² chíñ¹, có³² ní¹ táun³ cuó² toh² tsú² quié³, hi³ cuá¹jén³² dí² tsá² toh² quié³ ní¹ jáun²; hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ juóun³² tsá² hánh³ toh² hliáun³ quié³ hñú³ cuó² jáun².

⁴² Jmí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hnáí³ tia³mii² hi³ ca³tauh³ tun³ cú¹dáin³, quié³ tiá² lin¹ nga³ quien².

43 Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnloh², hi³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii² ó³², tí³ hliaun³ bíh¹ má²lí²cué³² tsú²la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² má²lí²tióh³² quie³ hñu³ cuó² ñí¹ hná¹ ní².

44 Qui¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní² cue³² la³ cun³ hi³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá²mi³ tia³mii² ó³² né³, má²lí²cué³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jmí¹ má²ma³hau³ hi³ lí¹³ zian² tsú² quioh²¹.

13

*Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)*

1 Ta³ má²cuá¹cuá²haín³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², sá¹ní² jie³, jhénh³ ma³ chú³²jniá³ hñú³ ní², hi³ hen³ ma³ cah¹ siáh³ quín¹ hi³ lí³ hiah³²!

2 Tí³la³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Jíeh²¹ hnú² hi³ jueh³² lí³² hñú³ lá²? Ñí¹ lá² dá² lí¹³ hi³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú²uú² ná¹juín¹ quionh³ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

*Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³jmái¹
(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24; 17:22-24)*

3 Jmí¹jáun² ja³taunh²¹ dí² tí³ tsí³ máh³ Olivos ñí¹ jniá³ jáun² cuáh³² chín¹. Tá¹la³ má²cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ jáun² né³, jáun² Pé¹, Jacobo, Juan² jí³ Tre²¹ ní² siáh³ ca³ngái³ ñí¹con² tsú² la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

4 —Hnáu² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ líh³ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² jáun². ¿He³ dá² lánh³ rón³² lí³ lin¹ ní¹juáh³ má¹ti³ ní¹ lí³tí³ hi³ ní²?

5 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh².

6 Qui¹ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹; “Jná¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”; jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú².

7 ”Ti³la³ ní¹ má¹ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ má²zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ ní², ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³².

8 Qui¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, ji³ tsá² hín¹³ hué³² ní¹ hliáun³ quiu³ tín³ siáh³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; ní¹ hliáun³ qui³ jíeh³ hué³² hi³ lí³ zia³² siáh³ ho³cuóun³, [ji³ hi³ lí¹ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³²]. Hi³ ní² dá² cun³ ja¹ má²ca³líau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

9 ”Ti³la³ hniáuh³² tiáunh¹ hua³jan²¹ bíh¹ hnoph²; qui¹ hnoph² dá² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, ji³ hi³ quiu³ po³ tsú² hnoph² la³ ti³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí². Hi³ tsa³jau² tsú² siáh³ hnoph² ta³ ní¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ ji³ ta³ ní¹ tsá² ná¹lí³ re²¹ ní² siáh³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³; má¹jáun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoph² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ní¹con² tsá² hí³.

10 Ņeh² bíh¹ hi³ táuh³ jmái¹ má¹ná¹, jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú² ca³ti²¹ ngái³² tsú² tín² ní¹con² la³jín³²,

la³jáh³ dú¹ ní¹ juo³ tsá² jma².

11 Ní¹ má¹já²jau² tsú² hnöh² ta³ ní¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh² ní¹juáh³ he³ cuá¹juah²¹ náh² ní¹ jáun². Qui¹ jmái¹ jáun² dá² cáun² cuá¹hléh¹ hnöh² la³ cun³ jái¹³ hi³ hí³ hñu³ honh² bíh¹ náh²; qui¹ jái¹³ jáun² cué³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ jái¹³ quián¹³ hmóu³² yáh³ náh².

12 Hí¹ la³ ti³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hi³ jngah³ tsáu², ji³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hi³ hí¹ ca³la³ ti³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ hi³ jngah³ tsáu².

13 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² hnöh² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ ti³ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³.

14 "Ní¹ má¹ca³jieh³ hnöh² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu³ hi³ hliáh¹³ ní¹ hien¹ [la³ cun³ hi³ ca³híe³ jáun² hla¹ Daniel *ti³² jé¹ Dió³²], má¹ca³jieh³ hnöh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ní¹ tiá² jmi¹ ca³tin¹ —ní¹juáh³ tsá² hí³² jái¹³ lá², cuí¹ ngí¹³—, hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ ti³ Judea ní¹ lí³ máh³.

15 Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsí²¹ tsáih³ hñú³ mái² tsáih³ quioh²¹ jmái¹ jáun² né³, ha³ lí² cuí¹ son² hi³ tsa³hen² ñéih³ hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³juí³² cuon³ bíh¹ tsú²;

16 hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ní¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³tsa³quián³ ha¹.

17 Jlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², ji³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ ní² siáh³!

18 Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ ha³ lí² cui¹ chau²¹ jmái¹ jáun² cáun² jmí¹ ñí¹cuóu³;

19 qui¹ jmái¹ jáun² lí³ zia³² cáun² uu³mí²tsi³² huáh² tsi³ cu³tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³ zia³² bíh¹ siáh³ tí³ chí¹cáin² jáun².

20 Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hiá¹ jmí¹ tsán¹³; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnio³ tsú² tsá² joh¹, tsá² má²ca³quianh³ tsú² hí³ hnga², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmái¹ jáun².

21 "Né³² né³, ní¹juáh³ má¹ jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoph²: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!", ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹.

22 Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau², hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, jí³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jé¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ li²¹ ji³ hua³jueh³², hi³ ma³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³.

23 Ti³la³ cui¹ tiáunh¹ hnoph² hua³jan²¹ lín²¹; quí¹ la³ji³² bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoph² ta³ tin².

*Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²
(Mateo 24:29-35,42,44; Lucas 21:25-36)*

24 "Tí³la³ ní¹ má¹ca³nga² uu³mí²tsí³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹ jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zíh² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³²,

25 ji³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmai²¹ hai²¹ chi³cuú²,
hi³ hí¹ ca³la³ ti³ pí³ hi³ jniá³ chi³cuú² yáh³ ru³ juá³
siáh³.

26 Má¹jáun² máh³ jíen³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun²
hi³ cuá¹jáunh²³ juí³² ja¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu²
hi³ jueh³² lín³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³ quien² tsú².

27 Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ chan³
cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹, tsá² zian² tá¹
quiúñ³ cuoh¹ mi³cuú², la³ ti³ hué³² ní¹ má²uóunh³,
ca³la³ ti³ ní¹ cá¹táuh³ cuoh¹ mi³cuú².

28 "Cuí¹ ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²
cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnöh² ní¹juáh³
má²tá¹ jmu¹³ hmá², hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹
zíh³, jáun² má²ná¹níh¹ hnöh² hi³ má²má²janh² bíh¹
jmí¹ ní²hiú².

29 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jíeh³²
hnöh² hi³ má²lí²³ la³ji³² hi³ má²lí²juáhn³² jná¹³ ní²,
jáun² má²níh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh²
jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun².

30 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnöh², hi³ la³ji³² hi³ ní²lí¹³,
ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziáun²
dí² lá².

31 Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ bíh¹ la³ji³² hi³ jniá³
chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², ti³la³ jái¹³
quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

32 "Ti³la³ hi³ ca³ti²¹ hín² jmái¹, ho³ hín² la³nió¹
lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ní³²,
quí¹ hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² tionh²
hñú³mi³cuú² yáh³ tiá² ní³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³
Jon² Dió³² ní³² siáh³; ji³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi²

tsú² ñí³².

³³ "Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ ná¹ua³hin¹³ náh², [jí³ hi³ ná¹lienh¹ náh² siáh³Dió³²,] quí¹ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ líh³ chau²¹ jmái¹ jáun².

³⁴ Qui¹ jmái¹ jáun² lí¹³ la³ lá²: Jan² tsá²ñuh² cua³han³ hñú¹³, hi³ ngau³ ñí¹ uóunh³; tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ cua³haín³² tsú² má¹ná¹, ca³chá³ tsú² hñú¹³ jo³cuo² tsá² quian²¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² ca³cuéh³ dí² ta²¹ hi³ ca³tín¹ jmu³, hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ héih³² ñí¹con² tsá² jmu² hua³hí¹³ ho³hñú¹³ hi³ jmu³ re² ta²¹ quioh²¹.

³⁵ Hi³ jáun² ja³bí¹ hnöh² uá²jai³² tianh³ náh² ná¹ñí¹, quí¹ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ líh³ cuánh³² tsá² hñú¹³, hí¹ cuánh³² cun³ ca³niéi², ho³ cuánh³² cun³ chu³nie², ho³ cuánh³² la³ cun³ ca³hó³ cá¹háu² hi³ ní¹, ho³lá²dá²tí³ ní¹ má¹ja²jnia² uá¹;

³⁶ su³uú² jáunh²³ tsú² cu³diá²jan² ta³ ná¹cuóun¹ náh².

³⁷ La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnöh² juo³ jná¹³ siáh³ la³jín³² tsáu²: ¡Tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh²!

14

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³Jesús

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Tun³ jmái¹ bíh¹ jéi³²i¹ jmí¹ hniáuh²¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cuh² tsá² *judíos *hi³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³. Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ji³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zanh³ dí². Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí².

² Tí³la³ jmí¹ ná¹juáh²³ dí²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmái¹
má¹ná¹, quí¹ hu³sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³
siaun³².

*Jan² tsá²mi³ sé²³ no¹ má²ró³² chí¹ Jesús
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)*

³ Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania,
hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ “tsá² lí³
*mí³ho²¹ péin³”. Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús
ní¹ mesa né³, cuan³ jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun²
tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro hi³ jmí¹ canh²,
hi³ ha²¹ no¹ má²ró³² chu²¹ lí²¹, jmai^h²¹ hngó³²
quioh²¹ cáun² há² má²ró³² jmái² nardo, cáun² hi³
hmuh²¹ lí²¹. Jáun² ca³jó³ tsú² mi³lái¹ tse³ pih²¹
jáun², hi³ jáun² ca³sé³ dí² no¹ má²ró³² jáun² chí¹
Jesús.

⁴ Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ca³míh³ tsí³,
hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³ tsú² no¹ má²ró³²
ní² quioh²¹?

⁵ No¹ má²ró³² ní² jmí¹ lí¹³ tsa³hnáí¹ lí³ cun³ hní³²
nio² hña³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáu², jáun² quie³
jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

Jáun² ca³ziu³ ca³hien³ tsú² tsá²mi³ hí³.

⁶ Ti³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² liúnh¹ ní¹con² tsú²; ¿he³
láih³² ma³tsan¹³ hnoph² tsí³ tsú²? Quí¹ cáun² hi³
chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ní¹con² jná¹³.

⁷ Qui¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹
quián¹³ hnoph², hi³ jáun² lí¹³ bíh¹ jmúh¹³ náh² hi³

chú³² ñí¹con² tsú² lí³ua³ cáun² jmái¹ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³; ti³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ ji³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².

8 Tsá²mí³ ní² má²lí²jmú³ la³ cun³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ñí¹con² jná¹³; qui¹ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³² ta³ tin² ñeh² bíh¹ hi³ tsa³haun³ ná¹

9 Qui¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mí³lá², hi³jáun² chau¹³ tsí³tsáu² hi³ca³tín¹tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Jáun² né³, jmí¹jáun² ngau³ Judas tsá² ja³ hi³ ti³ juú² Queriot, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ Jesús, hi³ ca³ñí¹lienh¹³ dí² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ hi³ jmu³ dí² jái¹³ hi³ jienh³ dí² Jesús jo³cuo² tsá² hi³.

11 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hi³ jái¹³ jáun² né³, ca³lí³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³jmú³ tsú² jái¹³ hi³ cué³² quie³. Jáun² né³, Judas ca³hnauh² tsí³ ha³lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³nóh³² ca³ti²¹ hi³jún³

(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

12 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹híen¹, jmái¹ hi³ cúa² tsá² judíos hi³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hi¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmái¹ hi³ jngih² tsú² jáun²*já¹ziáh² míh¹ ñí¹con² Dió³² ca³ti²¹ Jmí¹híen¹, jáun² tsá² haín²¹ hi³ ti³ con² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹
hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹híen¹ lá² hi³ cúh¹³
hnú^{2?}

¹³ Jmí¹jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² haín²¹ hí³ ti³
con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá^{2:}

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hi³ jáun² ñí¹ jáun²
jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² quiaun² tse³ ha²¹ jmái².
Cuá²táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú²,

¹⁴ jáun² hñú³ ñí¹ hen¹³ tsá² hí³, cuá²zéih³ náh²
tsá² hñú¹³ la³ lá^{2:}; “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: ¿Ha³
jinh¹ lí³ ñéih³ ñí¹ cueh³² tsú²tsáu² quion²¹ jná¹³, ñí¹
lí¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹híen¹ lá² quiúnh¹
jná¹³ tsá²haín²¹ ti³ con² ná^{1?}”

¹⁵ Jáun² tsá² hí³ tsa³jau² hnoph² cáun² ñéih³ jueh³²
ñí¹ tun³tsin¹, ñí¹ má²lí³ re²; ñí¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³
hnoph² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

¹⁶ Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² haín²¹ hí³
ti³ con² tsú², hi³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú²,
hi³ jáun² ca³lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³
jáun² Jesús; hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú²
hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹híen¹.

¹⁷ Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús ñí¹
jáun², la³ má²quionh³ tsú²tsá² quian³tun³ joh¹.

¹⁸ Tá¹la³ má²tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa hi³
má²ná¹cúh² tsú² má³², jáun² ca³juáh³ Jesús la³
lá^{2:}

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoph², hi³ zian² jan² tsá²
ná¹cúh²³ dí² lá² quiúnh¹ né³bí¹ jienh³ jná¹³.

¹⁹ Jmí¹jáun² jlánh¹ hlaíh³ ca³niau²¹ tsí³tsá² hí³, hi³
jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú²ca³ngáih³ Jesús, hi³
juáh^{3:}

—¿Hí¹ jná¹³ juáh¹³?

20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jan² hnoh² tsá² quian³tun³, tsá² cuh³² jná¹³ cáun² uon² quiúnh¹ bíh¹ jmu³ la³ jáun².

21 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juí³² hi³ ca³tin¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; ti³la³ ikuo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Ti³ jlánh¹ bíh¹ jmi¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmi¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³li³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

22 Tá¹la³ ná¹cuh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmi¹ li²¹ jáun² né³ ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² ní¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

23 Jmí¹ li²¹ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ li²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² siáh³ ní¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³hinh³ hi³ jmi¹ ha²¹ jáun² copa.

24 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hi³ ní² bíh¹ jmi²hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ juóun³² tsáu²; la³ jáun² bíh¹ li³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹.

25 Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mí³ uóun²jeh¹³ lá², ca³la³ ti³ ní¹ má¹cá²chó³² jmai¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³li²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³, jmai¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

*Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ ti³ có³²
 (Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³híe³ tsú² cáun² sun¹
 quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ ti³
 máh³ Olivos.

27 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:
 —La³jín³² bíh¹ hnöh² tianh¹³ ti³ có³² ca³tin¹ jná¹³
 já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
 “Jngíh²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hi¹³*já¹ziáh², hi³ jáun²
 já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”.

28 Ti³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹
 jná¹³ chí¹ján³ la³ cun³ bíh¹ hnöh² ti³ hué¹³ Galilea.

29 Hi³ jáun² Pé¹ né³, ca³juáh³ la³ lá²:
 —Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ ti³
 có³² ñí¹con²hnú², ti³la³ jná¹³ má¹ná¹, ¡cun³tiá² jáun²
 yáh³!

30 Ti³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:
 —Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹
 cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tenh³ jéin³² cá¹háu²
 juáh¹³ hnú² hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

31 Ti³la³ hí³ né³, ca³jmú³ pin³ jé¹ hi³ ca³juáh³:
 —Uá¹jinh¹ ca³la³ ti³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³
 ca³cáin³, hi³ jún³ jná¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³
 tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² ti³ có³².

Hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ ca³juáh³
 cá²ren².

*Jesús liéinh³²Jmái²ñí¹lí³ja¹hmá²hi³jná¹quioh²¹
 tsáu²ñí¹téh²³tsú²Getsemaní
 (Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)*

32 Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² cáun² ñí¹ téh²³ tsú²
Getsemaní, jáun² Jesús ca³záih³ tsá² haín²¹ hí³ ti³
con²:

—Tianh³ hnöh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lienh¹ jná¹³ Dió³².

33 Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹,
Jacobo jí³ Juan² ní² siáh³; jmí¹jáun² ca³lì³liau³ hi³
ca³ta³no¹ hlaih³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hi³ ca³la³ hi³ ca³hu³
ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú².

34 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hi³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lí²³ cun³ñí¹ hi³ ja³²lì³ hlaih³
nio² tsín³². Ti³la³ hnöh² tianh³ náh² ná¹ñí¹ ñí¹ lá².

35 Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² ti³ chí¹ján³, jáun²
ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hi³ ca³hiéh³ ñí¹ la³ ti³ hué³² hi³
ca³mí³ dí² ñí¹con² Dió³² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ hi³ tiá² há¹
tiá² ngá¹³ dí² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lí¹³ jáun².

36 —Hnú² Tia²¹ —ca³záih³ dí² Jméi²—, tiá² hi³
zia³² yáh³ hi³ juóuh³² ñí¹con² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³
ca³ti²¹ jmái² tsíh³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹; ti³la³ ha³
lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³
bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

37 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² ti³ ñí¹ tionh¹ jáun²
tsá² gáun³ hi³, jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmi¹
cá¹chánh²¹ dí²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—Sí¹mu²¹, ¿hí¹ rá²cuóun¹ uá¹ nú²? ¿Hí¹ hí¹juáh³
cu³tiá³ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnú² hi³ ñíh¹³ ñí³ñí¹?

38 Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³²,
hi³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹
lín²¹ bíh¹ hún¹ jmi²chí³ quián¹³ náh², ti³la³ ngú³
quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

39 Jmí¹jáun² ngau³ tsú² siáh³ hi³ ca³ñí¹lienh¹³
Dió³² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin².

40 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³
má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², qui¹
cun³ñí¹ hi³hlíá² jlánh¹ má²tioh³ ziú³ ñí¹ tsú². Jáun²
tiá² ñí³² he³ nga³ bíh¹ tsú² lí³.

41 Jáun² ngau³ tsú² siáh³ ñí¹ má²ti³² hnaih³² jéin³²;
jmí¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnloh² tie³ hi³
ná¹cuóun¹ náh²? Má²tioh²¹ bíh¹ cu³ ñí², má²cá²chó³²
bíh¹ jmái¹ hi³ jienh³ tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² jo³cuo²
tsá² ná¹ren² tso³.

42 Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; qui¹ ní² bíh¹
má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú²Jesús hi³ tson³

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

43 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Ju-
das, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³
má²hí¹quionh³ juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹táí³
hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ ji³ tsá² ná¹quian³² hmá² ní²
siáh³. Tsá² hí³ dá² hí¹já²táunh¹ hi³ zéi¹ tsá² ná¹lín³
mi³jmú³ ji³ ti³² liei²¹, ji³ hi³ ca³tin¹ tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³.

44 Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jáí¹³
ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
“Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³
náh² hi³ tson³ ca³la³ ja¹ uá¹ dí¹cho¹”.

45 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ngau³ ñí¹con²
Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hia² nú² Ti³².

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ní¹ tsú².

⁴⁶ La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ tsá² cuá²taunh²¹ hí³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

⁴⁷ Ti³la³ jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ní¹ jáun² né³, ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² híen¹.

⁴⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² tionh² hí³:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnöh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ ji³ hmá² ní² hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²?

⁴⁹ Jmái¹ ca³la³ ji³² bíh¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnöh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnöh² hñu³ cuáh³² chí¹, ti³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. La³ ní² dá² lí²³ hi³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹.

⁵⁰ Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² tsú².

⁵¹ Ti³la³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmí¹ hí¹tsau³² cu³chin¹ hi³ chí¹tsaính³² cáun² hmíh³² tiáu², hi³ jáun² ca³zaunh³ tsáu²;

⁵² tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² ca³tú³ bíh¹ hmíh³² jáun², hi³ jáun² ca³cuóun³ láun³.

*Jesús má²zenh² ta³ ní¹ tsá²judíos tsá² ná¹ní¹
(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)*

⁵³ Jmí¹jáun² ca³ní¹jan² tsú² Jesús ta³ ní¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹; jáun² jmí¹jáun² ca³cuú²

ca³ngih³² la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, tsá²daun³²
tsá² ná¹ñí¹ juú² ji³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ní² siáh³.

54 Jáun² Pé¹ né³, ngau³ ca³lá² sáh³ chí¹cáin² ñí¹
uóunh³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñí¹ lí³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹
hñú¹³ mí²tsá² híen¹, jáun² ca³cuá³ can³² sí² quionh³
tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³ cuá¹chóh²³ sí².

55 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ji³ la³jín³² tsá²
ná¹ñí¹ ní² siáh³ ca³hnauh² jái¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³
ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, hi³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²;
ti³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú².

56 Juóun³² tsáu² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² quioh²¹ tsú²,
ti³la³ lí¹ jmí¹ ná¹quiú² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³
tsá²ján² tsá²ján².

57 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsáu² ca³nu³
ca³tiánh³ hi³ ca³chá³ tso³ tí¹jái², hi³ ca³juáh³:

58 —Jnoh¹ má²ca³náí¹³ hi³ juáh³ tsá² ní² la³ lá²:
“Jná¹³ tsunh²¹ hñú³ híen¹ lá² hi³ ca³jmú³ tsáu²
cun³quionh³ cuá² ta³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hní²
jmái¹ bíh¹ má²dí¹lái¹ siáh³, ti³la³ jun³juáh¹³ uá² lí³
cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²mi³cuóun² yáh³”.

59 Ti³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ca³jmú³ tsú²
cá²hon³.

60 Jáun² né³, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³náu²
ja¹tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ ca³ngái³ ñí¹con² Jesús:

—¿Hí¹ hí¹ cá²jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ hnú²? ¿He³
dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hi³ ca³tin¹ hnú²?

61 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, tie³ bíh¹ ca³náu², la³ má²
tiá² nga² jáun² bíh¹ hí¹ cáun². Jáun² tsá² cuá¹lín³
mí²tsá² híen¹ ca³ngái³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², hi³
ca³juáh³:

—*¿Hí¹ hnú² dá² Tsá² lí³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² híen¹?*

62 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³. Hi³ jáun² hnoh² jien¹ náh² hí³ dí² Jon² tsá²mí³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cù² Tsá² juenh², hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mí³cuú² jui³² ja¹ jnie².

63 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² híen¹ ha¹ [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tísí³ jái¹³ jáun²], hi³ juáh³ la³ lá²:

—*¿He³ láih³² sa³ ca³lí²i¹ tsá² zíh³² jú¹ tson² hno³ dí²?*

64 Quí¹ ní² bíh¹ má²lí²niéh² hnoh² ha³lánh³ rón³² chú² lén³² tsá² ní² Dió³²; jáun² né³, *¿he³ lánh³ lí²né³²?*

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hi³ ca³juáh³ hi³ ca³tin¹ tsú² jún³.

65 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ma³ jan² tsáu² ca³ma³liáu³² hi³ tiú² hñéi³², hi³ ca³jní³ dí² siáh³ ñí¹ tsú², hi³ jáun² ca³quiú³ ca³pan³ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—*¡Chí³ jái¹³ neh²¹ [hin² tsánh² lí²po³]!*

Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² ca³jau³ tsú² ca³la³ hi³ má²quiú² má²po²³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

66 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ tí³ la³ quián³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ jáun², jáun² ñí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ quian²¹ mí²tsá² híen¹;

67 jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ cuá¹chóh²³ Pé¹ sí², jáun² ca³jíen³² dí² chí¹tiá³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí²la³lá²:

—Ja³bí¹ hnú² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

68 Ti³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsú², hi³ sa³jun³ ngí²³ yáh³ jná¹³ jái¹³ hi³ dí¹juáh²³ hnú² ní².

Jmí¹jáun² cua³han³ tsú² cheih³² ti³ juí³² ñí¹ taunh³² tsú²; tá¹la³ jáun² né³ ca³hóh³ jan² cá¹háu².

69 Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³jíe³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ zaih³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² la³ lá²:

—Jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³² bíh¹ tsá²ñuh² lá².

70 Ti³la³ Pé¹ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³. Má²cu³lé³ míh¹ jáun² siáh³ ca³juáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² hi³ ca³záih³ Pé¹:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² bíh¹ jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² Galilea, [quí¹ la³jmí¹ hleh³² tsá² hín¹³ ti³ ñí¹ jáun² bíh¹ hléh¹ hnú².]

71 Ti³la³ Pé¹ né³, ca³hien³ Dió³² ca³la³ hi³ tanh² hú¹mu³héih³² hnga², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá²ñuh² tsá² ná¹hien²³ hnoh² ní².

72 La³ cun³ jmí¹jáun² siáh³ ca³hóh³ jan² cá¹tsó³ hi³ má²ti³² tenh³ jéin³². Jmí¹jáun²tsau³tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Neh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² tenh³ jéin³², hnú² juáh¹³ hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Hi³

jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hi³ cúh² tsí³ Pé¹, hi³ ca³hó³.

15

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(*Mateo 27:1-2; 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38*)

¹ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³cuú² ca³ngih³² siáh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ji³ la³jín³² tsá² ná¹quien² ní² siáh³, hi³ ca³ma³re² tsú² jái¹³. Jáun² ca³hñéi³² dí² Jesús hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato.

² Jmí¹jáun² ca³ngái³ Pilato:

—Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

³ Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ né³ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ hliáun³ ñí¹ tso³ quioh²¹ tsú².

⁴ Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí¹ cá²jon¹ uá¹ tiá² hi³ ngái¹ hnú²? Sá¹ní² jie³, cónh³ bíh¹ tiá² tí³ tso³ hi³ cha³² tsú² quián¹³ hnú².

⁵ Tí³la³ Jesús cun³ jáun² tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² bíh¹; hi³ jáun² Pilato lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(*Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16*)

⁶ Hi³ jáun² né³, Pilato jmí¹ tan² hi³ lión³² jan² tsá² tson³ tá¹la³*Jmí¹híen¹ ní¹juáh³ hin² tsáh² mi³² tsáu² hi³ liáun³.

7 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², tsá² jmái² Barrabás quionh³ tsá² siánh³ siáh³, tsá² jmí¹ má²ca³jngih³ tsáu² jmái¹ hi³ ca³taunh³ tiá³ siaun³² hi³ ca³jmú³ quien² hmóu³².

8 Jáun² cua³taunh²¹ tsáu² ñí¹con² Pilato hi³ ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ jmu³ Pilato la³ cun³ hi³ qui³ tan² jmu².

9 Hi³ jáun² Pilato ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hnáuh¹ hnloh² hi³ lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnloh² tsá² judíos?

10 Quí¹hliá² jmí¹ má²ca³li³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ hi³ jáun² ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.

11 Ti³la³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ né³, jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² hiu³ mí³² tsú² hi³ Barrabás bíh¹ tí³ re² lión³² dí².

12 Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Pilato:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² Tsá² teh³² náh² lá² Re²¹ Juóuh³² hnloh² tsá² judíos?

13 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ti³ ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

14 Jáun² Pilato ca³záih³ tsá² hí³:

—Ti³la³ ¿he³ dá² hi³ hlaih³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Ti³la³tsá² hí³ né³, tí³ lí³mí¹ ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

15 Jmí¹jáun² ca³lión³² Pilato cú²jueh³² Barrabás hí³, quí¹ hi³ hnió³ dí² hi³ lí³ hiún² tsí³ tsá² tionh² hí³.

Jmí¹ má²lí²jmú³ dí² jáun² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú²
 Jesús cun³quionh³ cáun² hñú¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹
 lí²¹ jáun² né³, ca³jienh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

¹⁶ Jmí¹ jáun² ca³jan³ hliáu³ Jesús ti³ la³ ñéih³ ñí¹
 lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú²
 la³jín³² hliáu³ rainh²¹.

¹⁷ Jmí¹ jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³
 qui³ quih³² jan² tsá² quien², hi³ jáun² ca³tanh²
 dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² líh³², la³juah²¹ dúh¹
 *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, ti³la³ chí²
 líh³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹.

¹⁸ Jáun² la³juí³² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ ti³ hóh³² hi³
 juáh³:

—¡Cuí¹ lí³quier² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

¹⁹ Jmí¹ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³quiu³ ca³pá³
 dí² chí¹ tsú² cun³quionh³ cáun² hmá²tiéi¹³, hi³ tiú²
 hñéi³² dí² siáh³, jí³ hi³ dí²qui² dí²jní³² dí² ta³ ñí¹ tsú²
 siáh³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ná¹má²quier² dí² tsú².

²⁰ Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí²
 dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun²,
 hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³².
 Jmí¹ jáun² ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³ton³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Hú¹ juí³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh²
 tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹, jméi² Lí²ján¹
 jí³ Rufo, hi³ jmí¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun²
 ca³di³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hi³ jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³
 jmí¹ quian³² jáun² Jesús.

22 Jáun² ca³jan³ tsú² Jesús cáun² tsí³ máh³ míh¹ jmái² Gólgota (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”).

23 Ñí¹ jáun² ca³jenh³ dí² tsú² mu² mí³ uóun²jieh¹³ má²ná¹jan² quionh³ mí³ mirra, tí³la³ Jesús tiá² ca³hinh³ yáh³ hi³ jáun².

24 Jmí¹ jáun² ca³ton³ dí² crei²¹; hi³ jmí¹ li²¹ jáun² né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³ hi³ jíe³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú².

25 Jmí¹ ca³ton³ tsú² jáun² Jesús crei²¹, jmí¹ jáun² jmí¹ má²tí³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi².

26 Hi³ jáun² ca³tón³ tsú² siáh³ huéh³ ta³ chí¹ Jesús hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³ti²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”.

27 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ siáh³.

28 [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² hi³ juáh³ la³ lá²: “Ja¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ ca³ta³dí¹hin¹³ tsú²”.]

29 Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ní¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡He³ dá² rón³² hnú²! Hnú² tsá² jlánh¹ juáh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ híen¹ quiú¹³, hi³ jáun² ní¹ cá²hni^{í2} jmái¹ jáun² né³, jmóuh¹ nú² siáh³,

30 né³² né³, lion¹ huen² hi³ son² ní¹ crei²¹ ní² neh²¹.

31 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³cáuh³² cú²nga¹ quioh²¹ tsú², hi³ juónh²³ la³ lá²:

—Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², ti³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³².

32 Ní¹juáh³ hi³ ca³neh²¹ dí² hi³ má²cuá¹son² tsá² ní² ñí¹ crei²¹, má¹jáun² máh³ táunh¹³ dí² ta²¹ hi³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ dí², tsá² *Israel.

Hi³ hí¹ ca³la³ ti³ tsá² jmí¹ ná¹tón²¹ hi³ crei²¹ quionh³ yáh³ tsú² ca³quiú³ ca³je³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Jmí¹ tí³ chi³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³² jáun², ca³la³ ñí¹ tí³ la³ nio¹ hní³² ti³ ca³hláu³.

34 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Eloí, Eloí ¿lama sabactani? (Hi³ hnío³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”).

35 Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ñí¹ jáun² ca³nái³², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² niéi² náh², Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hi³ *ti³² jé¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

36 Jáun² jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ñí¹ jáun² ngau³ cú²hé² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ cáun² chí² náh² hính²³ jmái² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jíeh¹³, hi³ jáun² ca³di³chí³ dí² hná¹³ hmá²tiéi¹³, hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús hi³ hnío³ dí² hính³. Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ca³juáh³ tsá² hi³ la³ lá²:

—Ní² tín² cuí¹ lí³, cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ já³² Líh³ hi³ ja³siau³.

MARCOS 15:37

ci

MARCOS 15:43

37 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ jáun² jun³.

38 Hi³ jáun² hmíh³² hi³ jmí¹ hí¹jnái²³ ní¹ jlánh¹ híen¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ca³zen³ tí³ tun³ zaính²¹ ca³lí³liau³ tí³ chi³cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³².

39 Jmí¹ má²lí²jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano jmí¹ zenh¹ hí³ ta³ ní¹ Jesús [hi³ ha³ lánh³ rón³² má²lí²hóh³² Jesús jí³] hi³ ha³ lánh³ rón³² má²jun² tsú², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní².

40 Cój³² jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá²mí³ hi³ jmí¹ ná¹jíe²³ ní¹ uóunh³; ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo tsá² cáin² jí³ Sé³² ní² siáh³, jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³.

41 Tsá²mí³ hí³ jmí¹ má²ca³ñi³táunh¹ cu³hna²¹ Jesús jmí¹ cuá³í¹ máh³ tsú² hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. Ja³bí¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsá²mí³ ní¹ hná¹ jáun², tsá² cuá²taunh²¹ quionh³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén.

Jmí¹ ja¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 Jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsí²¹ hiú² né³, hi³ ti³tsóh³dí¹ jmái¹ jáun² jmái¹ hi³ jmu² tsú² hua³jan²¹, la³ cun³ jmí¹ lí¹³ juáh¹³, cua³hlau³ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³ yáh³.

43 Jáun² jmí¹ jáun² cuan³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea, jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ ta²¹ hi³ chín¹. Tsá² hí³ uá²jaí³² jmí¹ má²jan³² hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jái¹³, jáun²

jlán̄h¹ tiá³ nio² tsí³ tsá² hí³ ca³hi³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Pilato
hi³ ca³ñí¹ma¹³ tsú² hla¹ Jesús.

44 Lí¹ lín¹ bíh¹ Pilato jmí¹ ca³náí³² hi³ la³juí³²
má²jun² Jesús, jáun² ca³teh³ dí² jan² hliáu³ tsá²
chín¹ hi³ ca³ngáih³ dí² ní¹juáh³ tson²bíh¹ má²lí³²la³
jáun².

45 Jmí¹ ca³ma³tson² hliáu³ tsá² chín¹ jái¹³ jáun²,
jáun² ca³cué³ Pilato jái¹³ ñí¹con² Sé³² hi³ tsa³quión³²
tsú² hla¹ Jesús.

46 Jmí¹jáun² ca³la³ Sé³² cáun² hmíh³² jmuh³ tiáu²
hi³ lí³ quionh³ mí²ñí³² lino, jáun² ca³sión³² dí² hla¹
hi³ ca³tsáinh³² dí² hmíh³² jáun². Jáun² ca³ñí¹hón²¹
dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmai²¹ hi³ jmí¹ hó²¹ hláu²,
jáun² ca³líh³ tsú² cá² mái³ quín¹ pa²¹ hi³ ca³jnái³
tsú² ho³ tá²hón³² jáun².

47 Jáun² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, ji³ Má²réi³
mí¹ziú¹³ Sé³² ní² siáh³ ca³je³ ñí¹ ca³hón³² tsú² Jesús.

16

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Jmí¹ ca³nga² jáun² *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³,
jáun² Má²réi³ tsá² Magdalá hí³, Má²réi³ mí¹ziú¹³
Jacobo ji³ mí¹ Salomé ní² siáh³ ca³la³ háu² má²ró³²
hi³ jmí¹ tsa³jñe³ dí² Jesús.

2 Jmí¹ ca³lí³liau³ jáun² sí²ma¹ná¹ né³, ja³taunh²¹
tsá²mi³ hí³ hú²niéi² lín³² ho³ tá²hón³², cun³ ja¹
má²ca³hiá² hiú² jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú².

3 Hú¹ juí³² jáun² né³ jmí¹ hí¹juónh²³ tsú² hmóu³²:

—¿Hin² bí¹ tsánh² quin³ quín¹ dí¹jnái²³ jáun² ho³ tá²hón³²?

4 Ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun², sa³ tiú²uú² dí¹jnái²³ yáh³ quín¹ pa²¹ hi³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun² ho³ tá²hón³², qui¹ ti³ có³² bíh¹ la³ má²lí² líh³ tsáu².

5 Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun²; ñí¹ jáun² né³, ca³jíen³² tsú² jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ cuá¹tón²¹ ti³ cuá² chu²¹, hi³ cuá¹quih³² cáun² hmih³² tiáu² cuó²; jáun² lí¹ ca³yá²han¹ bíh¹ tsú².

6 Ti³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³ náh²; hnöh² dá² hnah²³ náh² Jesús Tsá² Nazaret, Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹. Ti³la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá². Sá¹ñí² dúh¹ ñá²jíe³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² tsú².

7 Jáun² né³, cuá²tanh¹ náh² cuá²zéih³ náh² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² tsú², jí³ Pé¹ ñí² siáh³, hi³ cuá¹zéih³ náh² tsú² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ tsó³² chí¹ján³ ti³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnöh², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin²”.

8 Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³huén² bíh¹ hñu³ tá²hón³² jáun² hi³ ca³cuóun³, ca³la³ má²hí¹juán²³ bíh¹ tsú² ja³tanh²¹, ca³la³ tiá² ñí³² he³ jmu³. Hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³záih³ tsú² tsáu², qui¹hliá² juéh².

*Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réi³ tsá² ja³juú² Magdalá
(Juan 20:11-18)*

MARCOS 16:9

civ

MARCOS 16:15

9 [Jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús ti³ ca³jniá³² la³ ñí¹ jmái¹ hi³ ca³li³liau³ sí²ma¹ná¹, ca³ma³jnia³² la³ñí¹ ñí¹con² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, tsá² má²ca³huen³ tsú² hí³ quiaun³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.

10 Hi³ jáun² tsá²mi³ hí³ ñéi¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá²jmí¹ má²ca³ñí³táunh¹ hí³ quionh³ Jesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹ ná¹hai²¹ hlaih³ tsí³ hi³ jmí¹ ná¹ho².

11 Ti³la³ jmí¹ ca³náí³² jáun² tsá² hí³ hi³ zian² bíh¹ Jesús, hi³ tsá²mi³ hí³ né³ hú¹ta¹ má²lí²jien³² siáh³, lí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ bíh¹ tsá² hí³ jáí¹³ jáun².

*Jesús má²jnia³² ñí¹con² gon³ tsá² haín²¹ ti³ con²
(Lucas 24:13-35)*

12 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, Jesús ca³ma³jnia³² hí³ jniá³ la³ siáh³ ñí¹con² gon³ tsá² joh¹ ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² cáun² jui³² ñí¹ nái².

13 Jáun² tsá² hí³ já¹tanh²¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; ti³la³ sa³jun³ jáí¹³ hi³ cha³² tsá² hí³ yáh³ ca³taunh³ tsú² ta²¹.

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con²

*(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23;
Hechos 1:8)*

14 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ca³ma³jnia³² siáh³ Jesús ñí¹con² tá¹ quian³jan² tsá² haín²¹ hí³ ti³ con² tá¹la³ jmí¹ ná¹cuh² tsá² hí³ má³²; hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³hlí³ ca³liéinh³² dí² tsú² cun³ñí¹ hi³ tiá² cáun² nio² tsí³ tsú² jí³ hi³hlá² jlánh¹ huáh² chí¹ tsú² siáh³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ tsú² la³ cun³ hi³ ca³chá³ tsá² ca³jíe³ hí³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ dí².

15 Jáun² ca³záih³ dí²:

—Cuá²táunh¹ náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ cuá¹hléh¹ náh² jú¹ chú³² jáun² ñí¹con² la³jín³² tsáu².

16 Tsá² chá³² cáun² tsí³, ji³ hi³ zón³² jmái², tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ liáun³; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² cha³² cáun² tsí³ né³, tsá² la³ hí³ dá² má²tá¹tsín¹ héih³² hlah³ bíh¹.

17 Hi³ li²¹ lá² né³ lí³ zia³² ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹: Cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ lí¹³ hléh³² tsú² siáh³ jú¹jma² siáh³,

18 lí¹³ zanh³ tsú² siáh³ jáh³ hláinh¹, hi³ ní¹juáh³ ca³hinh³ tsú² siáh³ cáun² hi³ lí³ mí³ hlah³ né³, tiá² hi³ quiunh²¹ hí¹ cáun² yáh³ tsú²; ja³bí¹ la³ jáun² ra³tsí³² tsú² cuo² ñí¹quioh²¹ tsá² tsáun¹, hi³ jáun² tsá² hí³ né³ lan¹³ bíh¹.

Jesús tsánh³² hñu³mi³cuú²

(Lucas 24:50-53; Hechos 1:9-11)

19 Jmí¹ má²lí²liéinh³² jáun² Jesús Ti³² Juo¹³ dí² tsá² hí³ né³, ca³zanh³² ti³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² ca³ta³cua¹³ ti³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³².

20 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³² ca³la³ tán¹. Jáun² hnga² Ti³² Juo¹³ dí² ca³ma³hau³ hi³ ca³jmú³ lin¹ hi³ tson² jú¹ chú³² hi³ hleh³² tsá² hí³ cun³quionh³ li²¹ hi³ lí³ jáun² hua³jueh³². Cun³ ní² bíh¹ ti³ já¹³.]

**Jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús tsá² lin³ Cristo
New Testament in Chinantec, Sochiapam
(MX:cso:Chinantec, Sochiapam)**

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

6f949189-17f1-57a8-bc53-e209204aa59c